

«ҚазТрансОйл» АҚ

**Жеке жылдық қаржылық есептілік
(Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығына сәйкес)**

*2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен*

**Building a better
working world**

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Жеке жылдық қаржылық есептілік

Бухгалтерлік баланс	1-2
Пайдалар мен залалдар туралы есеп	3-4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс)	5-7
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	8-11
Түсіндірме жазба	12-65

**Building a better
working world**

«Эрнст энд Янг» ЖШС
Әл-Фараби д-лы, 77/7
«Есентай Тауэр» ғимараты
Алматы қ., 050060
Қазақстан Республикасы
Тел.: +7 727 258 59 60
Факс: +7 727 258 59 61
www.ey.com

ТОО «Эрнст энд Янг»
пр. Аль-Фараби, д. 77/7
здание «Есентай Тауэр»
г. Алматы, 050060
Республика Казахстан
Тел.: +7 727 258 59 60
Факс: +7 727 258 59 61
www.ey.com

Ernst & Young LLP
Al-Farabi ave., 77/7
Esentai Tower
Almaty, 050060
Republic of Kazakhstan
Tel.: +7 727 258 59 60
Fax: +7 727 258 59 61
www.ey.com

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның Акционерлері мен Басшылығына

Пікір

Біз «ҚазТрансОйл» АҚ-ның (бұдан әрі - «Компания») жекелеген жылдық қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бухгалтерлік баланс, пайда мен зиян туралы есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, жекелеген жылдық қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, Компанияның 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы қоса беріліп отырған жекелеген жылдық қаржылық есептілігі барлық елеулі аспектілерде «Жария мүдделі ұйымдардың (қаржы ұйымдарынан басқа) жариялау үшін жылдық қаржылық есептіліктің тізбесі мен нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығына сәйкес дайындалды.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың жекелеген жылдық қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Қазақстан Республикасында жекелеген жылдық қаржылық есептіліктің аудитімізге қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Компанияға қатысты тәуелсізбіз және біз бұл талаптарға сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Маңызды жағдайлар - есепке алу қағидаттары және таратуға немесе пайдалануға қатысты шектеу

Біз қоса беріліп отырған жекелеген жылдық қаржылық есептілік тек қаржылық есептіліктің нысандарын дайындауға қатысты жоғарыда аталған бұйрықтың талаптарын орындау мақсатында ғана «Жария мүдделі ұйымдардың (қаржы ұйымдарынан басқа) жариялау үшін жылдық қаржылық есептіліктің тізбесі мен нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығының талаптарына сәйкес дайындалғанына назар аудартып отырмыз. Салдарынан, бұл жекелеген жылдық қаржылық есептілік өзге мақсат үшін жарамсыз болуы мүмкін. Біздің есебіміз Компания мен Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінің мәліметі мен пайдалануы үшін ғана арналған және басқа тараптардың (Компаниядан және Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінен басқа) таратуына немесе пайдалануына жатпайды. Біз осы мәселеге орай түрлендірілген пікірімізді білдіріп отырған жоқпыз.

Басшылықтың жекелеген жылдық қаржылық есептілікке қатысты жауапкершілігі

Компания басшылығы жекелеген жылдық қаржылық есептіліктің «Жария мүдделі ұйымдардың (қаржы ұйымдарынан басқа) жариялау үшін жылдық қаржылық есептіліктің тізбесі мен нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 Бұйрығына сәйкес дайындалуы үшін және басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ жекелеген жылдық қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Жылдық жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Компанияны таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе басшылықтың мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Компанияның жекелеген жылдық қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жекелеген жылдық қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жекелеген жылдық қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында бұл жекелеген жылдық қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған жекелеген жылдық қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;

- басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде жекелеген жылдық қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады.

Біз аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Адиль Сыздықов
Аудитор

Аудитордың 2013 жылғы 23
желтоқсандағы № 0000172 біліктілік
куәлігі

Рустамжан Саттаров
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры
Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде
берген сериясы МФО-2 №00000003
болатын Қазақстан Республикасының
аумағында аудиторлық қызметпен
айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2022 жылғы 5 наурыз

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына
2-қосымша

Нысан

Бухгалтерлік баланс 2021 жыл есепті кезең

Индекс: № 1 – Б (баланс)

Мерзімділігі: жылдық

Ұсынындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жария мүдделі ұйымдар

Қайда ұсынылады: бағдарламалық камтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне

Тапсыру мерзімі: жыл сайын есептіден кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей

Ескертпе: есепті толтыру бойынша түсіндіру «Бухгалтерлік баланс» әкімшілік деректерін жинауға арналған нысанға қосымшада келтірілген.

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың теңгеде

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	33.605.655	38.297.169
Қысқа мерзімді амортизациялық құнмен бағаланған қаржылық активтер	011	–	–
Қысқа мерзімді өзге жиынтық табыс арқылы өділ құнмен бағаланған қаржылық активтер	012	–	–
Қысқа мерзімді пайда немесе залал арқылы өділ құнмен бағаланған қаржылық активтер	013	753.707	–
Қысқа мерзімді туынды қаржылық құралдары	014	–	–
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық активтері	015	8.665.145	27.342.909
Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	016	4.201.037	2.760.044
Жалдау бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек	017	–	–
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша қысқа мерзімді активтер	018	–	–
Ағымдағы табыс салығы	019	1.701.325	1.240.992
Қорлар	020	6.755.533	6.032.645
Биологиялық активтер	021	–	–
Өзге де қысқа мерзімді активтер	022	7.870.230	11.141.981
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010-жолдан бастап 022-жолды қоса алғандағы сомасы)	100	63.552.632	86.815.740
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101	602.408	630.839
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Ұзақ мерзімді амортизациялық құнмен бағаланған қаржылық активтер	110	–	–
Ұзақ мерзімді өзге жиынтық табыс арқылы өділ құнмен бағаланған қаржылық активтер	111	–	–
Ұзақ мерзімді пайда немесе залал арқылы өділ құнмен бағаланған қаржылық активтер	112	–	913.746
Ұзақ мерзімді туынды қаржылық құралдары	113	–	–
Бастапқы құны бойынша есепке алынатын инвестициялар	114	92.418.957	82.359.666
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	115	–	–
Өзге де ұзақ мерзімді қаржылық активтері	116	1.424.328	3.569.402
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	117	913.384	983.401
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	118	–	–
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша ұзақ мерзімді активтер	119	–	–
Инвестициялық мүлік	120	–	–
Негізгі құралдар	121	681.122.195	587.192.417
Пайдалану құқығы түрі актив	122	1.111.472	2.547.819
Биологиялық активтер	123	–	–
Барлау және бағалау активтері	124	–	–
Материалдық емес активтер	125	1.227.448	1.355.213
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	126	–	–
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	127	6.366.865	–
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110-жолдан бастап 127-жолды қоса алғандағы сомасы)	200	784.584.649	678.921.664
Баланс (100-жол + 101-жол + 200-жол)		848.739.689	766.368.243

Есеп саясаты және 12-65 беттердегі ескертпелер осы жеке жылдық қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Бухгалтерлік баланс 2021 жыл есепті кезең (жалғасы)

Мың теңгеде

Міндеттеме және капитал	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Амортизациялық құнмен бааланатын қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	210	-	-
Пайда немесе залал арқылы өділ құнмен бааланатын қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	211	-	-
Қысқа мерзімді туынды қаржылық құралдары	212	-	-
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	213	-	-
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	214	16.459.803	20.944.553
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	215	16	307
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	216	-	-
Қызметкерлерге сыйақылар	217	11.330.974	10.968.868
Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	218	1.393.200	1.994.823
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	219	18.816.589	20.188.703
Мемлекеттік субсидиялар	220	-	-
Төленетін дивидендтер	221	-	-
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	222	15.203.266	14.846.554
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210-жолдан бастап 222-жолды қоса алғандағы сомасы)	300	63.203.848	68.943.808
Сатуға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301	-	-
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Амортизациялық құнмен бааланатын ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	310	-	-
Пайда немесе залал арқылы өділ құнмен бааланатын ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	311	-	-
Ұзақ мерзімді туынды қаржылық құралдары	312	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелері	313	-	-
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	314	-	-
Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	315	34.547.151	33.688.837
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	316	81.124.746	63.095.307
Қызметкерлерге берілетін сыйақылар	317	21.423.341	21.553.238
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешек	318	267.714	1.415.473
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	319	-	-
Мемлекеттік субсидиялар	320	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	321	31.516	32.976
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310-321 аралығындағы жолдар сомасы)	400	137.394.468	119.785.831
V. Капитал			
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	61.937.567	61.937.567
Эмиссиялық кіріс	411	-	-
Сатып алынған меншікті үлестік құралдары	412	(9.549)	(9.549)
Өзге жиынтық табыстың құрауыштары	413	239.841.668	169.591.075
Бөлінбеген пайда (жабылмаған залал)	414	346.371.687	346.119.511
Өзге капитал	415	-	-
Меншік иелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410-жолдан бастап 415-жолды қоса алғандағы сомасы)	420	648.141.373	577.638.604
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	421	-	-
Капиталдың барлығы (420-жол + 421-жол)	500	648.141.373	577.638.604
Баланс (300-жол + 301-жол + 400-жол + 500-жол)		848.739.689	766.368.243

Бас директор (Басқарма төрағасы)

Т.Н. Құрманбаев

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

Есеп саясаты және 12-65 беттердегі ескертпелер осы жеке жылдық қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына
3-қосымша

Нысан

Пайдалар мен залалдар туралы есеп 2021 жыл есепті кезең

Индексі: № 2 – ОПУ

Кезеңділігі: жылдық

Ұсынылатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жария мүдделі ұйымдар

Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне

Тапсыру мерзімі: жыл сайын есептіден кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей

Ескертпе: есепті толтыру бойынша түсіндіру «Пайдалар мен залалдар туралы есеп» әкімшілік деректерін жинауға арналған нысанға қосымшада келтірілген

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

Мың теңгеде

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Түсім	010	214.832.985	215.491.851
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	011	148.937.822	143.480.195
Жалпы пайда (010-жол – 011-жол)	012	65.895.163	72.011.656
Сату бойынша шығыстар	013	–	–
Әкімшілік шығыстар	014	10.988.469	12.647.072
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012-жолдан 014 жолды қоса алғанда)	020	54.906.694	59.364.584
Қаржылық кірістер	021	4.354.600	2.545.783
Қаржылық шығыстар	022	4.116.014	3.774.886
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) үлесі	023	–	–
Өзге кірістер	024	2.255.431	7.527.955
Өзге шығыстар	025	5.458.509	6.136.373
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020-жолдан 025-жолды қоса алғанда)	100	51.942.202	59.527.063
Табыс салығы бойынша шығыстар (-) (кірістер +)	101	(13.429.793)	(13.911.276)
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда (залал) (100-жол + 101-жол)	200	38.512.409	45.615.787
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда (залал)	201	–	–
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200-жол + 201-жол)	300	38.512.409	45.615.787
негізгі ұйымның меншік иелері		38.512.409	45.615.787
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі			–
Өзге де жиынтық табыс, барлығы (420-жолдан бастап 440-жолды қоса алғанда сомасы)	400	82.761.269	(60.293.684)
оның ішінде:			
өзге де жиынтық табыс арқылы өділ құнмен бағаланған борыш қаржылық құралдарды қайта бағалау	410	–	–
үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық табысындағы (залалындағы) үлесі	411	–	–
мерзімі кейінге қалдырылған табыс салығы мөлшерлемесін өзгеру әсері	412	–	–
ақша ағындарын хеджирлеу	413	–	–
шетелдік ұйымдарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	414	–	–
шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	415	–	–
өзге де жиынтық табысының өзге де құрауыштары	416	–	–
пайда (залал) құрамында қайта жіктеу кезіндегі түзету	417	–	–
өзге де жиынтық табыс құрауыштарының салықтық әсері	418	–	–
Кейінгі кезеңдерде (табысқа салынатын салықты шегергендегі) кірістерге немесе шығыстарға қайта жіктелген өзге де жиынтық табыстың жиынтығы (410-жолдан бастап 418-жолды қоса алғанда сомасы)	420	–	–

Есеп саясаты және 12-65 беттердегі ескертпелер осы жеке жылдық қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Пайдалар мен залалдар туралы есеп 2021 жыл есепті кезең (жалғасы)

Мың теңгеде

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді қайта бағалау	431	101.339.132	(70.236.000)
үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық табысындағы (залалындағы) үлесі	432	-	-
зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	433	1.737.723	(4.220.893)
өзге де жиынтық табыс құрауыштарының салықтық есері	434	(20.315.586)	14.163.209
өзге де жиынтық табыс арқылы өділ құнмен бағаланған үлестік қаржылық құралдарды қайта бағалау	435	-	-
Кейінгі кезеңдерде (табысқа салынатын салықты шегергенде) кірістерге немесе шығыстарға қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық табыстың жиынтығы (431-жолдан бастап 435-жолды қоса алғандағы сомасы)	440	82.761.269	(60.293.684)
Жалпы жиынтық табыс (300-жол + 400-жол)	500	121.273.678	(14.677.897)
Мыналарға тиесілі жалпы жиынтық табыс			
негізгі ұйымның меншік иелері		121.273.678	(14.677.897)
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		-	-
Акцияға арналған пайда:	600	100	119
оның ішінде:			
Акцияға арналған базалық пайда:			
жалғасатын қызметтен		100	119
тоқтатылған қызметтен		-	-
Акцияға арналған ажыратылған пайда:			
жалғасатын қызметтен		-	-
тоқтатылған қызметтен		-	-

Бас директор (Басқарма төрағасы)

Т.Н. Құрманбаев

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына
5-қосымша

Нысан

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) есепті кезең 2021 жыл

Индексі: № 4 – ДДС-К

Кезеңділігі: жылдық

Ұсыныатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жария мүдделі ұйымдар

Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне

Тапсыру мерзімі: есептіден кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей жыл сайын

Ескертпе: есепті толтыру бойынша түсіндіру «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс)» әкімшілік деректерін жинауға арналған нысанға қосымшада келтірілген

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

Мың теңгеде

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдыңғы кезең үшін
I. Операциялық қызметтен түсетін ақша қаражатының қозғалысы			
салық салынғанға дейінгі пайда (залал)	010	51.942.202	59.527.063
негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы мен құнсыздануы	011	45.128.298	47.799.272
гудвилдің құнсыздануы	012	–	–
сауда және өзге дебиторлық берешектің құнсыздануы	013	17.207	67.268
сатуға арналған шығындарды шегере отырып, өділ құнына дейін сатуға арналған активтердің (немесе шығарылатын топтың) құнын есептен шығару	014	7.942	232.631
негізгі құралдарды шығарудан залал (пайда)	015	267.473	1.946.478
инвестициялық мүліктен залал (пайда)	016	–	–
қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуден залал (пайда)	017	–	–
пайда мен залал туралы есеп арқылы түзетумен өділ құны бойынша көрсетілетін өзге қаржы активтерінен залал (пайда)	018	–	–
қаржыландыру бойынша шығыстар (кірістер)	019	1.561.414	1.229.103
қызметкерлерге сыйақылар	020	994.609	1.209.605
үлестік құралдарымен сыйақылар бойынша шығыстар	021	–	–
кейінге қалдырылған салықтар бойынша кіріс (шығыс)	022	–	–
іске асырылмаған оң (теріс) бағамдық айырма	023	(240.116)	(4.696.214)
үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы ұйымның үлесі	024	–	–
жалпы жиынтық кірістің (залалдың) өзге ақшалай емес операциялық түзетулері	025	4.423.089	3.973.400
Жалпы жиынтық кірісті (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011-ден 025 аралығындағы жолдар)	030	52.159.916	51.761.543
қорлардағы өзгерістер	031	574.579	(1.937.483)
резервтің өзгерістері	032	(822.338)	(758.089)
сауда және өзге дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	(373.085)	552.983
сауда және өзге кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	(695.876)	1.087.878
салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	439.914	(3.047.679)
өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	(2.469.441)	1.338.432
Операциялық активтер мен міндеттемелер қозғалысының жиыны, барлығы (+/- 031-ден 036 аралығындағы жолдар)	040	(3.346.247)	(2.763.958)
төленген сыйақылар	041	–	–
алынған сыйақылар	042	1.931.523	1.831.141
төленген табыс салығы	043	(15.835.416)	(16.385.086)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (010-жол +/- 030-жол +/- 040-жол +/- 041-жол +/- 042-жол +/- 043-жол)	050	86.851.978	93.970.703

Есеп саясаты және 12-65 беттердегі ескертпелер осы жеке жылдық қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) есепті кезең 2021 жыл (жалғасы)

Мың теңгеде

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдыңғы кезең үшін
II. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы (061-ден 072 аралығындағы жолдардың сомасы)	060	53.894.523	57.387.609
оның ішінде:			
негізгі құралдарды өткізу	061	–	–
материалдық емес активтерді өткізу	062	–	–
басқа да ұзақ мерзімді активтерді өткізу	063	412.510	137.449
басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлестік құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі қатысу үлесін өткізу	064	–	–
басқа ұйымдардың борыштық құралдарын өткізу	065	182.430	227.749
еншілес ұйымдарға бақылауды жоғалтқан кезде өтеу	066	–	–
ақша салымдарын алып қою	067	51.499.583	56.416.891
өзге де қаржы активтерін өткізу	068	–	–
фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	069	–	–
алынған дивидендтер	070	1.800.000	–
алынған сыйақылар	071	–	–
өзге түсімдер	072	–	605.520
2. Ақша қаражатының шығарылуы, барлығы (081-ден 092 аралығындағы жолдар сомасы)	080	92.823.557	91.395.294
оның ішінде:			
негізгі құралдарды сатып алу	081	48.102.309	39.072.109
материалдық емес активтерді сатып алу	082	9.294	5.336
басқа ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	083	–	–
басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлестік құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі қатысу үлестерін сатып алу	084	–	5.000.000
басқа ұйымдардың үлестік құралдарын сатып алу	085	–	–
еншілес ұйымдарға бақылауды сатып алу	086	–	–
ақша салымдарын орналастыру	087	30.111.954	37.281.605
өзге қаржы активтерін сатып алу	088	–	–
қарыздар беру	089	–	–
фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	090	–	–
қауымдасқан және еншілес ұйымдарға инвестициялар	091	14.600.000	10.036.244
өзге төлемдер	092	–	–
3. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (060-жол – 080-жол)	100	(38.929.034)	(34.007.685)

Есеп саясаты және 12-65 беттердегі ескертпелер осы жеке жылдық қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) есепті кезең 2021 жыл (жалғасы)

Мың теңгеде

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдыңғы кезең үшін
III. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсімі, барлығы (111-ден 114 аралығындағы жолдар сомасы)	110	-	-
оның ішінде:			
акциялардың және басқа қаржы құралдарының эмиссиясы	111	-	-
қарыздар алу	112	-	-
алынған сыйақылар	113	-	-
өзге түсімдер	114	-	-
2. Ақша қаражатының шығарылуы, барлығы (121-ден 125 аралығындағы жолдар сомасы)	120	52.802.426	47.434.055
оның ішінде:			
қарыздарды өтеу	121	-	-
сыйақы төлеу	122	-	-
дивидендтерді төлеу	123	50.770.909	45.386.116
ұйымдардың акциялары бойынша меншік иелеріне төлемдер	124	-	-
өзге де шығарулар	125	2.031.517	2.047.939
3. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза сомасы (110-жол – 120-жол)	130	(52.802.426)	(47.434.055)
4. Валюта айырбастау бағамының теңгеге әсері	140	189.080	2.382.335
5. Ақша қаражаты мен олардың баламаларының баланстық құнындағы өзгерістер әсері	150	(1.112)	10.552
6. Ақша қаражатының ұлғаюы +/- азаюы (050-жол +/- 100-жол +/- 130-жол +/- 140-жол +/- 150-жол)	160	(4.691.514)	14.921.850
7. Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	170	38.297.169	23.375.319
8. Есепті кезеңнің аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	180	33.605.655	38.297.169

Бас директор (Басқарма төрағасы)

Т.Н. Құрманбаев

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына
6-қосымша
Нысан

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп 2021 жыл есепті кезең

Индекс: № 5 – ИК

Кезеңділігі: жылдық

Ұсынағындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жария мүдделі ұйымдар

Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне

Тапсыру мерзімі: есептің кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей жыл сайын

Ескертпе: есепті толтыру бойынша түсіндірме «Капиталдағы өзгерістер туралы есеп» әкімшілік деректерін жинауға арналған нысанға қосымшада келтірілген

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

Мың теңгеде

	Жол коды	Меншік иелеріне тиесілі капитал					Бақылан- байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Өзге жиынтық кіріс құрауыш- тары	Бөлінбеген пайда		
Құрауыштардың атауы								
Алдыңғы жылдың 1 қаңтарына сальдо	010	61.937.567	-	(9.549)	245.524.196	330.250.403	-	637.702.617
Есептік саясаттағы өзгеріс	011	-	-	-	-	-	-	-
Қайта есептелген сальдо (010-жол +/- 011-жол)	100	61.937.567	-	(9.549)	245.524.196	330.250.403	-	637.702.617
Жалпы жиынтық кіріс, барлығы (210-жол + 220-жол)	200	-	-	-	(60.293.684)	45.615.787	-	(14.677.897)
Бір жылдағы пайда (залал)	210	-	-	-	-	45.615.787	-	45.615.787
Өзге жиынтық кіріс, барлығы (221-ден 229 аралығындағы жолдар сомасы)	220	-	-	-	(60.293.684)	-	-	(60.293.684)
оның ішінде:								
өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған борыштық қаржы құралдарын қайта бағалау (салық тиімділігін алып тастағанда)	221	-	-	-	-	-	-	-
өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған үлестік қаржы құралдарын қайта бағалау (салық тиімділігін алып тастағанда)	222	-	-	-	-	-	-	-
негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді қайта бағалау (салық тиімділігін алып тастағанда)	223	-	-	-	(56.188.800)	-	-	(56.188.800)

Есеп саясаты және 12-65 беттердегі ескертпелер осы жеке жылдық
қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп 2021 жыл есепті кезең (жалғасы)

Мың теңгеде

Жол коды	Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Меншік иелеріне тиесілі капитал				Бақылан- байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
			Сатып алынған үлестік құралдар	Өзге жиынтық кіріс құрауыш- тары	Бөлінбеген пайда	Өзге капитал		
Құрауыштардың атауы								
үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдастық ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық кірістері (шығындағы) үлесі	224	-	-	-	-	-	-	-
зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	225	-	-	(4.104.884)	-	-	-	(4.104.884)
еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған кіріс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістер әсері	226	-	-	-	-	-	-	-
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегергенде) хеджирлеу	227	-	-	-	-	-	-	-
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	228	-	-	-	-	-	-	-
Шетелдік ұйымдарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	229	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (310-нан 318 аралығындағы жолдар сомасы)	300	-	-	-	(45.386.116)	-	-	(45.386.116)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы	310	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасы бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерінің жарналары	311	-	-	-	-	-	-	-
Өз үлестік құралдарын (акцияларын) шығару	312	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесі біріктіруге байланысты үлестік құралдарды шығару	313	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрауышы (салық тиімділігін шегергенде)	314	-	-	-	-	-	-	-
Дивидендтерді төлеу	315	-	-	-	(45.386.116)	-	-	(45.386.116)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	316	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен өзге де операциялар	317	-	-	-	-	-	-	-
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдардағы қатысу үлесіне өзгерістер	318	-	-	-	-	-	-	-
Өзге де операциялар	319	-	-	(15.639.437)	15.639.437	-	-	-

Есеп саясаты және 12-65 беттердегі ескертпелер осы жеке жылдық қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп 2021 жыл есепті кезең (жалғасы)

Мың теңгеде

	Жол коды	Меншік иелеріне тиесілі капитал						Бақылан-байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Өзге жиынтық кіріс құрауыш-тары	Бөлінбеген пайда	Өзге капитал		
Құрауыштардың атауы									
Есепті жылдың 1 қаңтарына сальдо (100-жол + 200-жол + 300-жол + 319-жол)	400	61.937.567	-	(9.549)	169.591.075	346.119.511	-	-	577.638.604
Есептік саясаттағы өзгеріс	401	-	-	-	-	-	-	-	-
Қайта есептелген сальдо (400-жол +/- 401-жол)	500	61.937.567	-	(9.549)	169.591.075	346.119.511	-	-	577.638.604
Жалпы жиынтық кіріс, барлығы (610-жол + 620-жол)	600	-	-	-	82.761.269	38.512.409	-	-	121.273.678
Бір жылғы пайда (залал)	610	-	-	-	-	38.512.409	-	-	38.512.409
Өзге жиынтық кіріс, барлығы (621-ден 629 аралығындағы жолдар сомасы)	620	-	-	-	82.761.269	-	-	-	82.761.269
оның ішінде:									
өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған борыштық қаржы құралдарын қайта бағалау (салық тиімділігін алып тастағанда)	621	-	-	-	-	-	-	-	-
өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған үлестік қаржы құралдарын қайта бағалау (салық тиімділігін алып тастағанда)	622	-	-	-	-	-	-	-	-
негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің қайта бағалау (салық тиімділігін алып тастағанда)	623	-	-	-	81.071.306	-	-	-	81.071.306
үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық кірістері (шығындағы) үлесі	624	-	-	-	-	-	-	-	-
зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	625	-	-	-	1.689.963	-	-	-	1.689.963
мерзімі кейінге қалдырылған табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістер тиімділігі	626	-	-	-	-	-	-	-	-
ақша ағындарын (салық тиімділігін алып тастағанда) хеджирлеу	627	-	-	-	-	-	-	-	-
шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	628	-	-	-	-	-	-	-	-
шетел ұйымдарына таза инвестициялар бойынша бағамдық айырма	629	-	-	-	-	-	-	-	-

Есеп саясаты және 12-65 беттердегі ескертпелер осы жеке жылдық қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп 2021 жыл есепті кезең (жалғасы)

Мың теңгеде

Жол коды	Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Меншік иелеріне тиесілі капитал				Бақылан- байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
			Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Өзге жиынтық кіріс құрауыш- тары	Бөлінбеген пайда	Өзге капитал		
Құрауыштардың атауы								
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (710-нан бастап 718 аралығындағы жолдар сомасы)	700	-	-	-	(50.770.909)	-	-	(50.770.909)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	710	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру		-	-	-	-	-	-	-
схемасы бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру		-	-	-	-	-	-	-
схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерінің жәрналары	711	-	-	-	-	-	-	-
Өз үлестік құралдарын (акцияларын) шығару	712	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесі біріктіруге байланысты үлестік құралдар шығару	713	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрауышы (салық тиімділігін алып тастағанда)	714	-	-	-	-	-	-	-
Дивидендтерді төлеу	715	-	-	-	(50.770.909)	-	-	(50.770.909)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	716	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен өзге де операциялар	717	-	-	-	-	-	-	-
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдардағы қатысу үлесіне өзгерістер	718	-	-	-	-	-	-	-
Өзге де операциялар	719	-	-	(12.510.676)	12.510.676	-	-	-
Есепті жылдың 31 желтоқсанына салыдо (500-жол + 600-жол + 700-жол + 719 жол)	800	61.937.569	(9.549)	239.841.668	346.371.687	-	-	648.141.373

Бас директор (Басқарма төрағасы)

М.Қ. Сармағайбетова

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағайбетова

Есеп саясаты және 12-65 беттердегі ескертпелер осы жеке жылдық қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

Бірігу арқылы қайта құрылған «Қазақойл» ұлттық мұнай-газ компаниясы және Мұнай және газ тасымалдау ұлттық компаниясы» жабық акционерлік қоғамдары негізінде Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 20 ақпандағы Жарлығымен «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» жабық акционерлік қоғамы құрылды, ол «ҚазТрансОйл» ЖАҚ-тың жалғыз акционері болды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2021 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ» немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияға қатысудың 90% бақылау үлесі тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» ЖШС (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Батуми Мұнай Терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БМТ»)*	Грузия	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, теңіз кемежайын пайдалану	100%	100%
«Petrotrans Limited» (бұдан әрі – «PTL»)	Біріккен Араб Әмірліктері	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау	100%	100%
«Магистральдық Суағызғысы» ЖШС (бұдан әрі – «Магистралдық Суағызғысы»)	Қазақстан	Су тасымалдау	100%	100%

* БМТ «Батуми Теңіз Кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% үлесін басқаруға айрықша құқыққа ие.

Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Тұран даңғылы, 20 мекенжайы бойынша орналасқан.

Компанияның Қазақстан Республикасының Маңғыстау, Атырау, Батыс Қазақстан, Ақтөбе, Қарағанды, Павлодар, Түркістан, Солтүстік Қазақстан облыстары мен Шымкент қаласында орналасқан өндірістік нысандары, Алматы қаласында (Зерттеулер және әзірлемелер Орталығы) және Нұр-Сұлтан қаласында (Мұнайды тасымалдауды басқару Орталығы) орналасқан филиалдары және Ресей Федерациясында (Мәскеу, Омбы және Самара) өкілдік кеңселері бар.

Компания Қазақстан Республикасының магистралды мұнай құбыры бойынша ұлттық операторы болып табылады. Компанияның ұзындығы 5.373 км магистралды мұнай құбырлары бар.

Компания магистралдық мұнай құбырлары бойынша мұнай тасымалдау, қазақстандық мұнайды басқа мемлекеттердің құбырлары бойынша көлік экспедициясы қызметтерін, өзге ұйымдардың, соның ішінде Компанияның бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарының магистралдық мұнай құбырларын пайдалану және техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтерді көрсетеді. Компанияның МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары негізінде Қазақстан мұнайын, сондай – ақ ресей мұнайын Қытайға транзитпен тасымалдау үшін пайдаланылатын Кеңкияқ – Атырау, Кеңкияқ – Құмкөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)**

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитетінің (бұдан әрі – «ТМРК») реттеу нысаны болады. ТМРК тариф есеп-қисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

«Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу мақсатында магистралдық құбырлармен мұнай тасымалдау қызметі және Қазақстан Республикасы төңірегінен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласына кірмейді.

2021 жылғы 1 қаңтардан бастап 30 қарашаға дейін ішкі нарыққа мұнай айдау жөніндегі тариф 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 4.355,57 теңгені құрады. 2021 жылғы 1 желтоқсандан бастап 31 желтоқсанға дейін ішкі нарыққа мұнай айдау жөніндегі тариф 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 4.328,04 теңгені (2020 жылғы 1 қаңтардан бастап 2020 жылғы 31 желтоқсанға 1.000 километрге тонна үшін – ҚҚС-сыз 4.109,50 теңге) құрады.

2022 жылғы 1 қаңтардан бастап 31 желтоқсанға дейін ішкі нарыққа мұнай айдау жөніндегі тариф 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 3.728,82 теңге құрайды.

2018 жылғы 1 сәуірден бастап 2020 жылғы 29 ақпанға дейін қолданылатын Қазақстан Республикасынан тыс жерге экспортқа мұнай айдау тарифі – 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 6.398,92 теңгені құрады. 2020 жылғы 1 наурыздан бастап аталған қызмет тарифі 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 7.358,76 теңгеге дейін өсті.

2018 жылғы 1 сәуірден бастап «Тұймазы – Омбы – Новосібір-2» қазақстандық магистралдық мұнай құбырының учаскесі арқылы транзит мақсатында мұнайды айдау тарифі 1.000 километрге тонна үшін 4.292,4 теңгені құрайды.

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап ресей мұнайын Қазақстан Республикасы аумағы арқылы Қытай Халық Республикасына Ресей Федерациясының шекарасы – Қазақстан Республикасының шекарасы (Прииртышск) – Атасу (Қазақстан Республикасы) – Алашаңқай (Қытай Халық Республикасы) бағыты бойынша қолданыстағы тасымалдау тарифі 1 тоннаға 4,23 АҚШ долларын құрайды (Прииртышск – Атасу учаскесінде).

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет көрсетуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

Осы жеке қаржылық есептілікті Компанияның Директорлар Кеңесінің ішкі аудит Комитеті басып шығаруды мақұлдады және бас директор (Басқарма төрағасы) мен бас бухгалтер 2022 жылдың 5 наурызында қол қойды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Компанияның осы жеке қаржылық есептілігі Қазақстан Республикасының Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығының талаптарына сәйкес дайындалған.

Осы жеке қаржылық есептілік қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдарды және есеп саясатында және осы жеке қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілген басқа баптарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

Осы жеке қаржылық есептілік теңгемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мыңдыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Жеке қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

Осы жеке қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес ұйымдарының шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосымша шығарылды. Шоғырландырылған қаржылық есептілікті Компанияның Директорлар Кеңесінің ішкі аудит Комитеті басып шығаруды мақұлдады және бас директор (Басқарма төрағасы) мен бас бухгалтер 2022 жылдың 5 наурызында қол қойды.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің көшірмесін Компанияның корпоративтік ғаламтор-ресурсінен алуға болады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ****3.1 Еншілес ұйымға инвестициялар**

Еншілес ұйымға инвестициялар осы жеке қаржылық есептілікте құнсыздануды алып тастағанда өзіндік құн бойынша есепке алынады.

Әр есепті күнге Компания еншілес ұйымға инвестицияның құнсыздану мүмкіншіліктерін бағалайды. Егер сондай белгілер анықталса, Компания инвестицияның құнсыздану құнын еншілес ұйымның өтеу құны мен оның теңгерімдік құнының айырмашылығы ретінде есептейді және пайдалар мен заладар туралы есепте тиісті шығынды таниды.

3.2 Бірлескен қызметке қатысу

Бірлескен кәсіпорындардағы инвестициялар осы жеке қаржылық есептілікте құнсыздануды алып тастағанда бастапқы құн бойынша есепке алынады. *1 - ескертпеде* көрсетілгендей, Компания екі бірлескен кәсіпорынға қатысады: ҚҚҚ мен МұнайТас (*13 - ескертпе*).

3.3 Шетел валютасын қайта есептеу

Осы жеке қаржылық есептілік теңгемен берілген, ол қызмет ететін валюта және Компанияны есептілігін таныстыратын валюта болып табылады.

Операциялар мен қалдықтар

Шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша ескеріледі.

Шетел валютасындағы монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валютасы спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырма пайдалар мен заладар туралы жеке есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын пайда мен залал баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған пайдалар немесе залалдар тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін орташа өлшенген айырбас бағамдары келесіні құрады:

Төңге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2021 жылғы	2020 жылғы
АҚШ доллары	426,06	413,46
Ресей рублі	5,78	5,73
Еуро	503,96	472,05

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары келесіні құрады:

Төңге	2021 жыл	2020 жыл
АҚШ доллары	431,80	420,91
Ресей рублі	5,76	5,62
Еуро	489,10	516,79

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.4 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу**

Жеке бухгалтерлік баланста Компания активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болып табылады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық кезең аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін, оны айырбастауға немесе пайдалануға қатысты шектеулерді қоспағанда, ақша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық кезең аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса; немесе
- Компанияда есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Компания өзге барлық міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Мерзімі ұзартылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

3.5 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле келесі түрде болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Компания негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жорамалдарды пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Компания бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.5 Әділ құнды бағалау (жалғасы)**

Әділ құны жеке қаржылық есептілікте бағаланатын немесе жеке қаржылық есептілікте көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-деңгей – барабар активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз).
- 2-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі.
- 3-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

Жеке қаржылық есептілікте кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Компания оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін анықтайды.

Әр есепті кезеңге Компанияның есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Компания талдау жүргізеді. Осындай талдау аясында Компания соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де орынды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Компания және сыртқы бағалаушылар әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Компания активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген әділ құн көздері сатысының қолданылатын деңгейі негізінде жіктейді.

Негізгі құралдар әділ құнын талдау және оны анықтау әдістері туралы қосымша ақпарат 4 - ескертпеде келтірілген.

3.6 Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және тоқтатылған қызмет

Компания ұзақ мерзімді активтерді және шығатын топтарды, егер олардың теңгерімдік құны негізінен оларды ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін жіктейді. Ұзақ мерзімді активтер және шығу топтары, сатуға арналған деп жіктелген, мына екі мәннің – теңгерімдік құнның және сатуға арналған шығындарды шегергендегі әділ құнның кішісі бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар қосымша шығындар болып табылады, тікелей активтердің шығарылуына жататын (немесе топтың шығарылуы), өзіне қаржы шығындарын және пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды қамтымайды.

Объектіні сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі, егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сақталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылық активтерді сату жоспарын іске асыру үшін жауапкершілікті өз мойнына алу керек және сатудың жіктелу күнінен бастап бір жыл ішінде аяқталатындығына ниеті болуы керек.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер бухгалтерлік баланста қысқа мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған ұйымның құрамдасы болса не сатуға арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді шығаруды жүзеге асыру жөніндегі бірыңғай үйлестірілген жоспарға енгізілген; не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес ұйым болса.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.6 Сатуға арналған активтер және тоқтатылған қызмет (жалғасы)**

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және пайдалар мен заладар туралы жеке есепте тоқтатылған қызметтен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі.

Қосымша ақпаратты ашу *11 - ескертпеде* ұсынылған. Жеке қаржылық есептілікке қатысты барлық өзге ескертпелер өзіне ағымдағы қызметке жататын соммасын қамтиды, егер басқасы көрсетілмесе.

3.7 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған амортизацияны (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыстан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда, және танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша жүргізіледі.

Компания артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандыратындылығын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті күнге қайта бағаланады.

Компания өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың нарықтық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жылда (әділ құнның өзгеруіне байланысты кезең бойында қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның теңгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оның қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік құны негізінде есептелген амортизация мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген амортизация арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған амортизация және құнсыздану активтің жалпы теңгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты шығарылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнына капиталдандыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзақ мерзімді құрылыс жобалары бойынша қарыз жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Компания осындай құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы қолдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың теңгерімдік құны бойынша танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса, тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы толық ақпарат *4, 19 - ескертпелерде* ашылған.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.7 Негізгі құралдар (жалғасы)**

Амортизация желілік әдіспен активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде келесі түрде есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар мен құрылыс	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар жүйесі	15-30
Өзге де көлік активтері	5-12
Өзге де	2-10

Компанияның Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылыс және жер амортизацияланбайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың амортизациялау әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

3.8 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніндегі әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Компания ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал құрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектеулі.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде амортизацияланады және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Амортизация активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде амортизацияланады. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін амортизацияны есептеу кезеңі мен әдісі кем дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше амортизация кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі.

Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активтің амортизациясына арналған шығындар пайдалар мен заладар туралы жеке есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жеке пайдалар мен заладар туралы есепте танылады.

3.9 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Компания активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Компания активтің өтеу құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынын туындатушы бөлімше (бұдан әрі – «ААТБ») өтеу құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдалану құндылығы.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.9 Қаржы емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)**

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда өтеу құны жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ-ның теңгерімдік құны оның өтеу құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтеу құнына дейін есептен шығарылады. Пайдалану құндылығын бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер ескеріледі (егер ондайлар орын алса). Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Компания құнсыздану сомасын Компанияның жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын нақты жоспарлары және болжау есептерін ескере отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжау есептері әдетте бес жылға жасалады. Неғұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсудің ұзақ мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжауды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (корлардың құнсыздануын қоса есептегенде) болатын залалдар қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған, гудвилді қоспағанда, бұрынғы қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жеке пайдалар мен залалдар туралы есебінде танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге де жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті күнге Компания бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайды. Егер мұндай белгі бар болса, Компания активтің немесе ААТБ-ның өтелу құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтеу құнын анықтау үшін қолданылған жорамалдар өзгерілген жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің теңгерімдік құны оның өтеу құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда теңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, теңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін.

Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Соңғы жағдайда құнды қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсуі ретінде ескеріледі.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы туралы ақпарат 4, 14 - ескертпелерде көрсетілген.

3.10 Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржылық активтер бастапқы тану кезінен кейін амортизацияланған құн бойынша, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде жіктеледі.

Бастапқы тану кезінде қаржылық активтерді жіктеу қаржылық актив бойынша ақша ағыны шартымен көзделген сипаттамаға және осы активтерді басқару үшін Компания қолданатын бизнес-үлгіге байланысты болады. Қаржыландырудың елеулі компонентін қамтымайтын немесе Компания практикалық сипаттағы ықшамдауды қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Компания бастапқыда қаржылық активтерді пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланбайтын қаржылық активтер жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құн бойынша бағалайды.

Қаржыландырудың елеулі компонентін қамтымайтын немесе Компания практикалық сипаттағы ықшамдауды қолданған сауда дебиторлық берешек *«Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім»* ҚЕХС (IFRS) 15 сәйкес айқындалған мәміле бағасы бойынша бағаланады.

Қаржылық активтерді амортизацияланған құн бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша жіктеу және бағалау үшін бұл активтің шарттық талаптары қарыздың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне *«қарыздың негізгі сомасы және проценттер есебіне ерекше төлемдер»* болып табылатын ақша ағынын алуды қарастыруы қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әр құрал деңгейінде жүзеге асырылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.10 Қаржы активтері (жалғасы)*****Бастапқы тану және бағалау (жалғасы)***

Компания қаржылық активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель ақша ағындарын өндіру мақсатында Компания өзінің қаржылық активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағыны шартпен көзделген ақша ағынын алу, қаржылық активтерді сату немесе екеуінің де салдары бола алатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта қабылданған қағидалармен («стандарттық жағдайлардағы» сауда) белгіленетін мерзімде активтерді жеткізуді талап ететін қаржылық активтерді сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер мәміле жасалған күнге, яғни Компания активті сатып алу немесе сату міндеттемесін өзіне алған күнге танылады.

Компанияның қаржылық активтері ақша қаражаттарын, банк салымдарын, сауда және өзге де дебиторлық берешекті және облигацияларға инвестицияны қамтиды.

Кейінгі бағалау

Кейінгі бағалау мақсатында қаржылық активтер төрт санатқа жіктеледі:

- амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер (борышқорлық құралдар);
- жинақталған пайда мен залалды кейінгі қайта жіктеумен өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер (борышқорлық құралдар);
- тану тоқтатылған кезде жинақталған пайда мен залалды кейінгі қайта жіктеусіз өзге жиынтық кіріс арқылы ұйымның қалауымен әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде жіктелген қаржылық активтер (үлестік құралдар);
- пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер (борышқорлық құралдар)

Бұл санат Компания үшін ең орындысы болып табылады. Компания мынандай екі шарт орындалғанда қаржылық активтерді амортизацияланған құн бойынша бағалайды:

- қаржылық активтер шартпен қарастырылған ақша ағынын алу мақсатында ұстап қалу болып табылатын бизнес-модель аясында ұсталынатын; және
- қаржылық активтің шарттық талаптары бойынша борыштың негізгі сомасын және осы борыштың негізгі соманың өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне ерекше төлемдер болып табылатын ақша ағындарын көрсетілген күнде алуды көздегенде.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер кейін тиімді проценттік мөлшерлеме әдісін пайдаланумен бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе залал активті, оның модификациясын тану тоқтатылған немесе құнсызданған жағдайда пайда немесе залал құрамында танылады.

Компания амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер санатына сауда және өзге де дебиторлық берешекті және кредит мекемелеріндегі құралдарды (банк салымдары, ақша қаражаттары және олардың баламалары) жатқызады.

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер санаты саудаға арналған қаржылық активтерді, Компанияның қалауы бойынша бастапқы тануда пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша немесе міндетті түрде әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтерді қамтиды.

Қаржылық активтер жақын болашақта сату мақсатында сатып алынған болса, онда олар саудаға арналғандар ретінде жіктеледі. Туынды құралдар, жеке кіріктіріме туынды құралдарды қоса алғанда, олар Компанияның қалауы бойынша тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналғандар ретінде жіктеледі. Ақша ағындары қарыздың негізгі сомасы және проценттер есебіне ерекше төлемдер болып табылмайтын қаржылық активтер пайдаланылған бизнес-үлгіге қарамастан пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша жіктеледі және бағаланады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.10 Қаржы активтері (жалғасы)*****Кейінгі бағалау (жалғасы)***

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер (жалғасы)

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер әділ құн бойынша бухгалтерлік баланста ескеріледі, ал олардың әділ құнын таза өзгерту пайда немесе залал туралы есепте танылады.

Компания бұл санатқа «DSFK арнайы қаржы компаниясы» ЖШС-ның облигацияларын жатқызады (12 - ескертпе).

Жинақталған пайда мен залалды кейінгі қайта жіктеумен өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер (борышқорлық құралдар)

Компания келесі екі шарт орындалғанда борышқорлық құралдарды өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағалайды:

- мақсаты шартпен қарастырылған ақша ағынын алу да қаржылық активтерді сату да болып табылатын бизнес-модель аясында қаржылық актив ұстап қалыңғанда; және
- қаржылық активтің шарттық талаптары бойынша борыштың негізгі сомасын және осы борыштың негізгі соманың өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне ерекше төлемдер болып табылатын ақша ағындарын көрсетілген күнде алуды көздегенде.

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борышқорлық құралдар жағдайында проценттік кіріс, валюталық бағамдарды қайта бағалау және құнсызданудан залалдар немесе осындай залалдарды қайта қалпына келтіру пайда немесе залал туралы есепте танылады және амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер жағдайындағыдай есептеледі. Әділ құның қалған өзгерістері өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Тану тоқтатылған жағдайда өзге жиынтық кіріс құрамында танылған әділ құн өзгерісінің жинақталған сомасы пайда немесе залал құрамында қайта жіктеледі.

Компанияда бұл санаттағы қаржылық активтер жоқ.

Тану тоқтатылған кезде жинақталған пайда мен залалды кейінгі қайта жіктеусіз өзге жиынтық кіріс арқылы ұйымның қалауымен әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде жіктелген қаржылық активтер (үлестік құралдар)

Бастапқы тану кезінде Компания өз қалауы бойынша, кейін одан бас тарту құқығысыз, егер инвестицияларды үлестік құралдар «Қаржы активтері: ұсыну» ҚЕХС (IAS) 32 сай меншік капиталдың мәніне сәйкес келсе және сатуға арналмаса оларды өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктеу туралы шешім қабылдауы мүмкін. Осындай жіктеу туралы шешім әр құрал бойынша бөлек қабылданады.

Осындай қаржы активтері бойынша пайда мен залалдар ешқашан пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейді. Егер дивидендтерді алу құқығы белгілі болса, Компания осындай түсуден қаржы активі құнының бөлігін өтеп беру ретінде алатын пайданы қоспаған жағдайда дивидендтер пайда немесе залал туралы есепте өзге кіріс ретінде құпталады. Бұл жағдайда мұндай пайдалар өзге жиынтық кірістің құрамында көрсетіледі. Компанияның қалауы бойынша өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелген үлестік құралдар, құнсыздану мәніне бағаланбайды.

Компанияда бұл санаттағы қаржылық активтер жоқ.

Тануды тоқтату

Қаржы активінің (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануы доғарылады (яғни Компанияның жеке бухгалтерлік баланстан шығарылады), егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Компания активтен ақша ағынын алуға өзінің құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Компания активтен болатын барлық тәуекел мен табысты берсе, не (б) Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты бермесе және өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.10 Қаржы активтері (жалғасы)*****Тануды тоқтату (жалғасы)***

Егер Компания активтен ақша ағынын алуға өзінің барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, берілген актив Компания берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде әрі қарай танылады.

Бұл жағдайда Компания сонымен қатар тиісті міндеттемені таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Компания сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Компаниядан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

3.11 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Сондай-ақ қаржы активтерінің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде берілген:

- маңызды есепке алу пайымы, бағалау мәндері және жорамалдар (4 - ескертпе);
- сауда және өзге де дебиторлық берешек (8 - ескертпе);
- өзге де қысқа және ұзақ мерзімді қаржылық активтер (7 - ескертпе);
- ақша қаражаты және оның баламалары (6 - ескертпе).

Компания пайда немесе шығын арқылы әділ құнмен бағаланбаған барлық қарыздар мен басқа да борыштық қаржылық активтер бойынша күтілетін несиелік шығындардың (КНШ) бағалау резервін көрсетеді. КНШ келісімшарт бойынша ұйымға тиесілі күтілетін ақша ағыны мен Компаниямен алынатын барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі. КНШ кредиттік рейтингісімен ұқсас құрал үшін бастапқы тиімді проценттік мөлшерлемеге тең келетін мөлшерлеме бойынша дисконтталады.

КНШ екі кезеңде танылады. Бастапқы тану кезінен несиелік тәуекелі едәуір ұлғаймаған қаржы құралдары үшін келесі 12 ай ішінде (12 айлық КНШ) дефолт салдарынан пайда болуы күтілетін несиелік шығындарға қатысты шығындар үшін бағалық резерв жасалады. Бастапқы тану кезінен несиелік тәуекелі едәуір ұлғайған қаржы құралдары үшін дефолттың басталу мерзіміне қарамастан осы қаржы құралының қалған қолдану мерзімінің ішінде күтілетін несиелік шығындарға қатысты (барлық мерзімге КНШ) залалдар үшін бағалық резерв жасалады.

Компания шарт бойынша сауда дебиторлық берешектер мен активтерге қатысты КНШ-ты есептеген кезде жеңіл тәсіл қолданады. Яғни, Компания несиелік тәуекелдің өзгеруін бақыламайды, оның орнына барлық мерзімге КНШ-ға тең сомалар шығындар үшін әр есептік күнге бағалау резервін мойындайды. Компания несиелік шығындардың пайда болуындағы бұрынғы тәжірибені ескеріп дайындалған, қарыз алушы үшін өзгеше факторларды және жалпы экономикалық жағдайларды ескере отыра түзетілген бағалау резервінің үлгісін қолданды.

Кредиттік мекемелердегі қаражаттарға (ақша қаражаттары және олардың баламалары, банк салымдары) қатысты Компания 12 айлық кезең ішінде КНШ есептеді. 12 айлық КНШ – есеп беру күнінен кейінгі 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолттарға байланысты туындайтын КНШ білдіретін бүкіл мерзімге күтілетін несиелік шығындардың бір бөлігі болып табылады. Алайда, бастапқы танудан кейін қаржы құралының несиелік тәуекелінің едәуір ұлғаюы жағдайында, бағаланған шығыс резерві барлық мерзім ішінде КНШ-қа тең сомалар бағаланады.

Компания, келісімшарт бойынша төлемдер 30 күннен астам уақытқа созылған жағдайда, несиелік тәуекелдің елеулі ұлғаюы орын алған деп есептейді. Келісімшарт бойынша төлемдер 90 күнге дейін мерзімі өткен жағдайда, қаржы активі бойынша дефолт бар деп есептеледі. Сонымен қатар, белгілі бір жағдайларда, Компания, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат, Компанияның қарызды көтеру тетіктерін ескерместен Компания келісімшартта көзделген қалған төлемдердің толық көлемін алуы екіталай деп болжайтын болса, қаржы активі үшін дефолт болды деп қорытынды жасауға болады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.12 Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау*

Қаржылық міндеттемелер пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, несиелер және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар бастапқы тану кезінде қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Барлық қаржылық міндеттемелер бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар, несиелер және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Компанияның қаржылық міндеттемелері сауда және өзге де кредиторлық берешекті және жалдау бойынша міндеттемелерді қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалауы оларды былай жіктелуіне байланысты:

Сауда және өзге де кредиторлық берешектер

Бастапқы танудан кейін сауда және өзге де кредиторлық берешектер тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, амортизацияланған құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып амортизация есептелуіне қарай танылады.

Тануды доғару

Егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, қаржылық міндеттеменің тануы доғарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың теңгерімдік құнындағы айырма жеке пайдалар мен заладар туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

3.13 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға, ал жеке бухгалтерлік баланста берілген таза сома ұсынуға болады егер қазіргі кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

3.14 Қорлар

Қорлар екі өлшемнің ең азы бойынша бағаланады: бастапқы сатып алу құны және өткізудің таза құны.

Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты күнделікті қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуге кеткен есепті шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі күнделікті қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

3.15 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Жеке бухгалтерлік баланста ақша қаражаттары және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жекелеген есептің мақсаттары үшін ақша қаражаттары мен олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафттарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай, ақша қаражаттарынан және қысқа мерзімді банк салымдардан тұрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.16 Резервтер**

Егер Компанияның өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі болса (занды немесе тәжірибеден шыққан); осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Компания резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Компания активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады.

Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жеке пайдалар мен залалдар туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады (4,19 - ескертпелері).

3.17 Қызметкерлерге сыйақылар

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шарттарға және Жұмыс істемейтін зейнеткерлер және мүгедектерді әлеуметтік қолдау қағидаларына сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы ұсынады. Ұжымдық шарттар, аталған қағидалар, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады. Актуарлық пайда мен залал актуарлық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибенің әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл дисконт мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім амортизациясы жеке пайдалар мен залалдар туралы есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін дисконтталады.

Актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді қайта бағалау нәтижелерін Компания былай көрсетеді:

- еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар бойынша өзге де жинақталған кіріс арқылы. Одан кейінгі кезеңдерде қайта бағалау нәтижелері пайдалар мен залалдар құрамында қайта жіктеуге жатпайды;
- пайда мен залалдар арқылы өзге ұзақ мерзімді сыйақылар.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.17 Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)**

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Компания жеке пайдалар мен залалдар туралы есепте (функция бойынша жіктеле отырып) «Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны», «Әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» баптары құрамында белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза міндеттемелердегі көрсетілген өзгерістерді таниды:

- қызмет құны, ол өзіне ағымдағы қызмет құнын, өткен кезеңнің қызмет құнын қамтиды;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Қызметкерлерге берілетін сыйақылар, бір жолғы жәрдемақылардан басқа, басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша есептелген шығыстар белгіленген зейнетақы жоспарларын есептеу кезінде қолданылатын әдіснаманы пайдалана отырып, қызметкердің еңбек қызметі барысында есептеледі.

Мұндай міндеттемелер жыл сайын тәуелсіз білікті актуарийлер тарапынан бағаланады.

Толығырақ ақпарат 4, 20 - ескертпелерде ашылған.

3.18 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Сатып алушылармен жасалған келісімшарттардан түсетін түсім тауарлар немесе қызметтерді бақылау сатып алушыға берілсе және Компания осындай тауарлар немесе қызметтерге айырбас құқығын алуды көздейтін өтемді көрсететін сомада бағаланады.

Компания пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды.

Компания өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Компания агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан тауарлар мен қызметтерді сатып алушыға тапсырғанға дейін бақылайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді.

Жеке қаржы есептілігінде Компанияның жалпы түсімді төмендегі түрлер бойынша таниды.

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Құбырларды пайдалану және техникалық қызмет көрсету бойынша қызметтер көрсету

Құбырларды пайдалану және техникалық қызмет көрсету бойынша қызметтерден түсетін түсімдер кезең ішінде іске асу арқылы танылады, өйткені сатып алушы Компанияның шарттық міндеттемелерін орындау барысында бір мезгілде тиімділікті алады және тұтынады.

Басқа да қызметтерді көрсету

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

Пайыздық кіріс

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, сондай-ақ өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жеке пайдалар мен залалдар туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.18 Түсімді және басқа да кірістерді тану (жалғасы)***Дивидендтер*

Дивидендтерден алынған кіріс Компанияның төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендтер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе төле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

15 ҚЕХС (IFRS) қолдану кезінде Компания келесіні назарға алады:

Ауыспалы өтеу

ҚЕХС (IFRS) 15 түсімнің көтеріңкі сомасын тануды болдырмау үшін есептік ауыспалы өтеуді шектеуді талап етеді.

Жеңілдіктердің, несиелердің, баға шегерімінің, ынталандырмалардың, нәтижелер үшін бонустардың немесе басқа ұқсас баптардың жоқтығына байланысты сатып алушыларымен жасалған шарттарда өтеудің ауыспалы бөлігі жоқ. Бұл жаңарту түсімді тануға әсер етпейді.

Принципал немесе агент рөлі

ҚЕХС (IFRS) 15 сәйкес, Компания ескерілген тауарды немесе қызметті олар сатып алушыға/қызметтердің тапсырыс берушінің сатып алушысына тапсырылғанға дейін бақылайтындығын бағалауы қажет.

Компания түсім алуды көздейтін барлық шарттар бойынша принципал ретінде болатынын анықтады (себебі ол уәделескен қызметті оны тапсырыс берушінің немес тапсырыс берушінің сатып алушысының қабылдауына дейін бақылайды), тек көлік экспедиторлық қызметтерін көрсету бойынша шарттарды қоспағанда, онда Компания қызметтерді сатып алушының қабылдағанына дейін оны бақыламайтынын анықтады. Демек, ол көлік жөнелту қызметтерін көрсету шарттары бойынша принципал емес, агент болып табылады.

Сатып алушылардан алынған алғытөлемдер

Сатып алушылардан алынған алғытөлемдер келісімшарт бойынша міндеттемелер болып табылады. Келісімшарт бойынша міндеттемелер – бұл сатып алушыдан алынған өтемақы үшін Компанияның сатып алушыға тауар немесе қызметті жеткізу міндеттемесі. Егер Компания сатып алушыға тауар немесе қызметті жеткізуден бұрын, сатып алушы өтемақыны төлесе, төлем жасалу кезінде немесе төлем төленуге тиіс болған кезде келісімшарт міндеттемесі танылады (қайсысы бұрын болатынына қарай). Компания шарт бойынша өз міндеттемелерін орындаған кезде, келісімшарт міндеттемелері түсім ретінде танылады.

ҚЕХС (IFRS) 15-ке сәйкес Компания келісімшарттарда қаржыландырудың елеулі компоненттерінің бар болуын бағалау тиіс.

Компания сатып алушылардан қысқа мерзімді алғытөлемдер алады. Олар алынған алғытөлемдердің ішінде көрсетіледі. Компания сатып алушыға уәде етілген қызметтерді беру мен сатып алушы мұндай қызметтерді төлейтін сәттің арасындағы уақыттың салыстырмалы түрде қысқа екенін анықтады. Сонымен, Компания бұл келісімшарттарда елеулі қаржы компоненті жоқ деген қорытындыға келді.

Жеке қаржылық есептілікке қойылатын талаптарға сәйкес, Компания экономикалық факторлардың кірістер мен ақша ағындарының сипатына, мөлшеріне, мерзімі мен белгісіздігіне қалай әсер ететінін көрсететін категориялар бойынша клиенттермен келісімдер бойынша танылған кірістер туралы ақпаратты егжей-тегжейлі сипаттайды. Толық кіріс туралы ақпарат 25 - ескертпеде қарастырылған.

ҚЕХС (IFRS) 15 тану және өлшеу талаптары қаржылық емес активтерді (мысалы, негізгі құралдар мен материалдық емес активтер) шығарудан болған кірістер мен шығыстарды тануға және өлшеуге де қолданылады, егер мұндай жою әдеттегі қызметтің нәтижесі болмаса. Бұл өзгерістер Компанияның жеке қаржылық есебіне әсер еткен жоқ.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.19 Салықтар***Ағымдағы табыс салығы*

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы бұл есепті күнге Компания өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын кірісті алатын Қазақстан Республикасында қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс пен залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Компания басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға катысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтер мен міндеттемелердің салық базасы және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- кейінге қалдырылған салық міндеттемесі гудвилді, активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына катысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына катысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығы немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.19 Салықтар (жалғасы)***Қосылған құн салығы (ҚҚС)*

Сату бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде бюджетке төлеуге жатады. Сатып алу бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-пен бірге есептеуге жатады.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ты салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше, есепті күнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС жеке бухгалтерлік баланста таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Компания қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-тың белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-тың мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ-ға бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен көрсетіледі.

Салық органы өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-тың таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ жеке бухгалтерлік баланста көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

3.20 Капитал*Жарғылық капитал*

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жақтарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар

Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар бастапқы құны бойынша танылады және капиталдан шегеріледі. Компанияның меншікті үлестік құралдарын сатып алуға, сатуға, шығаруға немесе күшін жоюға байланысты пайда немесе залалда танылмайды. Қайта сатып алынған меншікті акциялардың баланстық құны мен оларды кейіннен сату үшін алынған өтем сомасы арасындағы айырма эмиссиялық кірістің бөлігі ретінде танылады.

Дивидендтер

Компания ақша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Компанияның қарау мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және ақшасыз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей капитал құрамында танылады.

Ақшалай емес активтерді бөлу кезінде, міндеттеменің теңгерімдік құны мен бөлінген активтердің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық жеке пайдалар мен залалдар туралы есепте танылады.

Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ жеке қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат жеке есептілікте ашып жазылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары**

Қабылданған есеп жүргізу саясаты 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне кірген төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған Стандарттарды қоспағанда алдыңғы есеп беру жылында қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Кейбір стандарттар мен түзетулер алғаш рет 2021 жылы қолданылды. Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаты мен әсері төменде сипатталған:

ҚЕХС (IFRS) 9, ҚЕХС (IAS) 39, ҚЕХС (IFRS) 7, ҚЕХС (IFRS) 4 және ҚЕХС (IFRS) 16-ға түзетулер «Базалық пайыздық мөлшерлеме реформасы – 2-ші кезеңі»

Түзетулер банкаралық ұсыныс ставкасы (IBOR) баламалы тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемеге ауыстырылған жағдайларда қаржылық есептілікке әсер етуді жою үшін қолданылатын уақытша босатуларды қамтасыз етеді. Түзетулер мыналарды көздейді:

- практикалық сипаттағы жеңілдету, оған сай реформа тікелей талап ететін келісімшарт немесе ақша ағымдар өзгерістері, нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне баламалы пайыздық өзгермелі мөлшерлеменің өзгеруі ретінде қарастырылуы керек;
- хеджирлеу қатынастарын тоқтатпай, хеджирлеу қатынасын анықтауға және хеджирлеу бойынша құжаттамаға IBOR реформасы талап ететін өзгерістерін енгізу рұқсат етіледі;
- қатысты хеджирлеу аясында, ұйымның қалауы бойынша тәуекелсіз мөлшерлемесі бар құрал тәуекел компоненті ретінде анықталған жағдайларда, бөлек сәйкестендірілетін компоненттерге қатысты талапты орындау қажеттілігінен ұйымдарға уақытша босату беріледі.

Бұл түзетулер жеке қаржылық есептілікке әсер еткен жоқ. Болашақ кезеңдерде қажетті болған жағдайда, Компания практикалық сипаттағы жеңілдетулерді қолдануға ниетті.

ҚЕХС (IFRS) 16 түзетулері – «2021 жылғы 30 маусымнан кейін әрекет ететін Covid-19 пандемиясымен байланысты жалға беру бойынша жеңілдіктер»

2020 жылғы 28 мамырда ҚЕХС Кеңесі ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалдау» – «Covid-19 пандемиясына байланысты жалға беру жеңілдіктері» түзетулерін шығарды. Бұл түзету жалға алушылар үшін Covid-19 пандемиясының тікелей салдары ретінде туындайтын жалға беру бойынша басқаға беру жағдайында жалдау шарттарының түрленуін есепке алу бөлігінде ҚЕХС (IFRS) 16 талаптарын қолданудан босатуды көздейді. Практикалық сипаттағы жеңілдету ретінде жалға алушы жалға беруші Covid-19 пандемиясына, жалдау шартының өзгеруіне байланысты жалға беруші берген жалдау бойынша жеңілдіктің бар-жоғын талдауға шешім қабылдауы мүмкін. Осындай шешім қабылдаған жалға алушы Covid-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша жеңілдікке байланысты жалдау төлемдерінің кез келген өзгерісін, егер ол жалдау шартының модификациясы болмаса, ҚЕХС (IFRS) 16 сәйкес есепте қалай көрінетініне ұқсас ескеруі керек.

Бұл түзету 2021 жылғы 30 маусымға дейін қолданылады деп болжалды, бірақ Covid-19 пандемиясының жалғасуына байланысты 2021 жылғы 31 наурызда ХҚЕС жөніндегі кеңес практикалық сипаттағы жеңілдетулерді қолдану мерзімін 2022 жылғы 30 маусымға дейін ұзарту туралы шешім қабылдады. Жаңа түзету 2021 жылғы 1 сәуірден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты қолданылады. Компанияда Covid-19 пандемиясымен байланысты жалға беру бойынша қандай да бір жеңілдіктер жоқ, бірақ қажет болған жағдайда ол рұқсат етілген кезең ішінде практикалық сипаттағы жеңілдетулерді қолдануды жоспарлап отыр.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)*****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар***

Төменде шығарылған, бірақ Компанияның қаржылық есептілігі шығарылған күнге әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірулер келтірілген. Компания осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірулерді, егер қолданылатын болса, олар күшіне енген күннен бастап қолдануға дайын.

ҚЕХС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары»

2017 жылғы мамырда ҚЕХС Кеңесі ҚЕХС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттарын» шығарды, ол ақпаратты тану және бағалау, ұсыну және ашу мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттарына арналған қаржылық есептіліктің жаңа стандарты болып табылады. ҚЕХС (IFRS) 17 күшіне енген кезде, ол 2005 жылы шығарылған ҚЕХС (IFRS) 4 «Сақтандыру шарттарын» алмастырады. ҚЕХС (IFRS) 17 сақтандыру шарттарының барлық түрлеріне, оларды шығаратын ұйымның түріне, сондай-ақ дискрециялық қатысу шарттары бар белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қарамастан (яғни, өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру) қолданылады. Қолдану саласынан бірнеше ерекшеліктер бар. ҚЕХС (IFRS) 17 негізгі мақсаты сақтандырушылар үшін неғұрлым тиімді және дәйекті болып табылатын сақтандыру шарттарын есепке алу үлгісін ұсыну болып табылады. Негізінен алдыңғы жергілікті есеп саясатына негізделген ҚЕХС (IFRS) 4 талаптарына қарағанда, ҚЕХС (IFRS) 17 бухгалтерлік есептің барлық тиісті аспектілерін қамтитын сақтандыру шарттарын есепке алудың жан-жақты үлгісін ұсынады:

- Тікелей қатысу шарттарымен сақтандыру шарттары үшін белгілі бір модификациялар (ауыспалы сыйақы әдісі);
- Жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлу негізіндегі тәсіл) негізінен қысқа мерзімді шарттар үшін.

ҚЕХС (IFRS) 17 2023 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте салыстырмалы ақпаратты ұсыну талап етіледі.

Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі, егер ұйым сондай-ақ ҚЕХС (IFRS) 17 бірінші қолдану күніне немесе оған дейін ҚЕХС (IFRS) 9 және ҚЕХС (IFRS) 15 қолданады деген жағдайда. Бұл стандарт Компанияға қолданылмайды.

ҚЕХС (IAS) 1 түзетулер «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу»

2020 жылғы қаңтарда ҚЕХС Кеңесі міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеуге қатысты талаптар түсіндірілетін ҚЕХС (IAS) 69-76-тармақтарына түзетулер шығарды. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы дегеніміз не;
- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы керек;
- міндеттемелерді жіктеуге ұйымның міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығын орындау мүмкіндігі
- міндеттеме шарттары оның жіктелуіне әсер етпейді, егер айырбасталатын міндеттемеге енгізілген туынды құрал үлестік құрал болса.

Бұл түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ретроспективті түрде қолданылады. Қазіргі уақытта Компания осы түзетулердің міндеттемелердің ағымдағы сыныптамасына ықтимал әсерін және қолданыстағы қарыз шарттары бойынша шарттарды қайта қарау қажеттілігін талдайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)*****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)******ҚЕХС (IFRS) 3 түзетулер «Тұжырымдамалық негіздерге сілтемелер»***

2020 жылғы мамырда ҚЕХС Кеңесі ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнес бірлестіктері» – «Тұжырымдамалық негіздерге сілтемелер» түзетулерін шығарды. Бұл түзетулердің мақсаты – 1989 жылы шығарылған «Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну тұжырымдамасы» сілтемелерін 2018 жылғы наурызда шығарылған «Қаржылық есептерді ұсынудың тұжырымдамалық негіздері» сілтемелеріне, стандарт талаптарына елеулі өзгерістер енгізбестен ауыстыру болды.

Кеңес, егер олар жекелеген операциялар шеңберінде туындаған болса, ҚЕХС (IFRIC) 37 қолдану саласына немесе ҚЕХС (IFRIC) 21 «Міндетті төлемдер» түсіндірмесіне жататын міндеттемелер мен шартты міндеттемелер үшін «2-ші күнгі» әлеуетті пайда немесе залалдың туындауын болдырмау үшін ҚЕХС (IFRS) 3-ке тану қағидатынан алып тастауды қосты. Сонымен бірге Кеңес «Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну тұжырымдамасына» сілтемелерді ауыстыру әсер етпейтін шартты активтерге қатысты қолданыстағы ҚЕХС (IFRS) 3 талаптарын түсіндіруге шешім қабылдады. Бұл түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және перспективті түрде қолданылады.

ҚЕХС (IAS) 16 түзетулер «Негізгі құралдар: мақсатты пайдалануға дейінгі түсімдер»

2020 жылдың мамыр айында ҚЕХС Кеңесі «Негізгі құралдар: мақсатты пайдалануға дейінгі түсімдер» құжатын шығарды, бұл ұйымдарға объектінің бастапқы құнынан осы объектіні орналасқан жеріне жеткізу және оны пайдалану үшін талап етілетін күйге келтіру процесінде, басшылықтың ниетіне сәйкес, өндірілген өнімді сатудан түскен кез-келген түсімдерді алып тастауға тыйым салады. Оның орнына ұйым осындай бұйымдарды сатудан түсетін түсімдерді, сондай-ақ осы бұйымдарды пайда немесе шығын құрамында өндіру құнын мойындайды. Бұл түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ұйым осы түзетулерді алғаш рет қолданатын қаржылық есептілікте ұсынылған кезеңнің ең алғашқысы басталған (немесе одан кейін) күні пайдалану үшін қолжетімді болған негізгі құралдар объектілеріне ретроспективті түрде қолданылуға тиіс. Бұл түзетулер Компанияға айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС (IAS) 37 түзетулер «Ауыртпалықты шарттар – шартты орындауға арналған шығындар»

2020 жылғы мамырда ҚЕХС Кеңесі ҚЕХС (IAS) 37-ге түзетулер шығарды, онда ұйым шарттың ауыртпалықты немесе залалды болып табылатындығын бағалау кезінде қандай шығындарды ескеруі тиіс екендігі түсіндіріледі. Түзетулер «шартқа тікелей байланысты шығындарға» негізделген тәсілді қолдануды көздейді. Тауарларды немесе көрсетілетін қызметтерді ұсынуға арналған шартқа тікелей байланысты шығындар осы шартты орындауға арналған қосымша шығындарды да, шартты орындауға тікелей байланысты бөлінген шығындарды да қамтиды.

Жалпы және әкімшілік шығындар шартқа тікелей байланысты емес, сондықтан олар шарт бойынша контрагенттің нақты өтеуіне жататын жағдайларды қоспағанда, алынып тасталады. Бұл түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Компания осы түзетулерді ол алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезең басталған күні өзінің барлық міндеттерін әлі орындамаған шарттарға осы түзетулерді қолданатын болады.

ҚЕХС (IFRS) 1 «Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын бірінші қолдануға» түзету – қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын алғаш қолданатын еншілес ұйым

2018-2020 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-тің жыл сайынғы жетілдіру процесі шеңберінде ҚЕХС Кеңесі ҚЕХС (IFRS) 1 «Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын бірінші қолдануға» түзету шығарды. Осы түзетуге сәйкес ҚЕХС (IFRS) 1 D16 (а) тармағын қолдануды шешетін еншілес ұйым негізгі ұйымның ҚЕХС-қа көшу күнін негізге ала отырып, негізгі ұйымның қаржылық есептілігінде көрсетілген сомаларды пайдалана отырып, жинақталған бағамдық айырмаларды бағалауға құқылы. Осы түзету ҚЕХС (IFRS) 1 D16 (а) тармағын қолдануды шешетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға да қолданылады. Осы түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)*****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)***

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдарына» түзету – қаржылық міндеттемелерді тану тоқтатылған жағдайда «10% тест» өткізу кезінде комиссиялық сыйақы

2018-2020 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-тің жыл сайынғы жетілдіру процесі шеңберінде ҚЕХС Кеңесі ҚЕХС (IFRS) 9-ға түзету шығарды. Түзетуде комиссиялық сыйақының сомасы түсіндіріледі, ұйым жаңа немесе түрлендірілген қаржылық міндеттеменің шарттары бастапқы қаржылық міндеттеменің шарттарынан айтарлықтай өзгеше болып табылатындығын бағалау кезінде ескереді. Мұндай сомаларға басқа тараптың атынан кредитор немесе қарыз алушы төлеген немесе алған комиссиялық сыйақыны қоса алғанда, белгілі бір кредитор мен қарыз алушы арасында төленген немесе алынған комиссиялық сыйақылар ғана жатады. Ұйым осы түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе одан кейін) өзгертілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты осы түзетуді қолдануға тиіс. Осы түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді.

Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Компания осы түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе одан кейін) өзгертілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты осы түзетуді қолданады. Бұл түзету Компанияға айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС (IAS) 41 «Ауыл шаруашылығына» түзету – әділ құнды бағалау кезінде салық салу

2018-2020 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-тің жыл сайынғы жетілдіру процесі шеңберінде ҚЕХС Кеңесі ҚЕХС (IAS) 41 «Ауыл шаруашылығына» түзету шығарды. Осы түзету ХҚЕС (IAS) 41-дің 22-тармағындағы ұйымдардың ХҚЕС (IAS) 41 қолдану саласына жататын активтердің әділ құнын бағалау кезінде салық салуға байланысты ақша ағындарын есепке енгізбеуі туралы талапты жоққа шығарады. Ұйым осы түзетуді 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын бірінші жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе одан кейін) әділ құнды бағалауға қатысты перспективті түрде қолдануға тиіс. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Бұл стандарт Компанияға қолданылмайды.

ХҚЕС (IAS) 8-ге түзетулер «Бухгалтерлік бағаларды айқындау»

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі кеңес ХҚЕС (IAS) 8-ге түзетулерін шығарды, онда «бухгалтерлік бағаларды» айқындау енгізіледі. Түзетулерде бухгалтерлік бағалардағы өзгерістер мен есеп саясатындағы өзгерістер және қателерді түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Сонымен қатар, құжатта ұйымдардың бухгалтерлік бағалауды әзірлеу үшін өлшеу әдістері мен бастапқы деректерді қалай қолданатыны түсіндіріледі. Түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және көрсетілген кезеңнің басталу күнінде немесе одан кейін болатын есеп саясатындағы өзгерістерге және бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістерге қолданылады. Бұл факт ашылған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл түзетулер Компанияға айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер – «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу»

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі кеңес ХҚЕС (IAS) 1-ге және «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер шығарды, онда ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашу кезінде маңыздылық туралы пайымдауларды қолдануға көмектесетін нұсқаулық пен мысалдар бар. Түзетулер ұйымдарға есеп саясаты туралы неғұрлым пайдалы ақпаратты ұйымдардың есеп саясатының «маңызды ережелерін» ашуы туралы талапты есеп саясаты туралы «маңызды ақпаратты» ашу туралы талапқа ауыстыру арқылы, сондай-ақ ұйымдардың есеп саясаты туралы ақпаратты ашу туралы шешім қабылдау кезінде маңыздылық ұғымын қалай қолдануға болатындығы туралы нұсқаулықты қосу арқылы ашуға көмектесуі керек. ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады. ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулерде есеп саясаты туралы ақпаратқа маңыздылық айқындамасын қолдануға қатысты міндетті емес нұсқаулық қамтылғандықтан, осы түзетулердің күшіне ену күнін көрсету талап етілмейді. Қазіргі уақытта Компанияға осы түзетулердің Компанияның есеп саясаты туралы ақпаратты ашуға әсерін бағалауды жүргізуде.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР**

Компанияның жеке қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Компанияның тәуекелдерге ұшырауы туралы және белгісіздіктер туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (35-ескертпелер);
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (35-ескертпелер).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Компанияның болжаулары мен бағалау мәндері ол жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде оның қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Компания бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

Негізгі құралдардың әділ құнын бағалау

2019 жылдың ішінде негізгі құралдарды қайта бағалау үшін Компания тәуелсіз кәсіби бағалаушыны жұмысқа тартты.

Әділ құнды бағалау және талдау кезінде Компания қолданатын бағалау әдістері бағаланатын активті ең жақсы және тиімді пайдалану тұрғысынан қарастырады. Компания активтерін тиімді пайдалану – бұл оларды өндірістік қызметте пайдалану.

Тиісті жер учаскелері бар Қазақстан Республикасының қалаларындағы Компанияның кеңсе ғимараттарының, сондай-ақ көлік құралдары мен басқа да арнайы емес активтердің әділ құнын анықтау үшін пайдаланылған бастапқы деректер әділ құн иерархиясының 2-ші деңгейіне жатады (бағасы белгіленбейтін байқалатын бастапқы деректер).

Басқа негізгі құралдар арнайы активтерге жатады, сондықтан олардың әділ құнын анықтау үшін 3-ші деңгейіне жататын деректер (байқалмайтын бастапқы деректер) пайдаланылған.

Бағалау үшін пайдаланылған әдіснама, алғаш кезде, ауыстырудың амортизацияланатын құнын бағалауға негізделген («шығынды әдіс»).

Әділ құнын бағалау кезінде бағалаушы Компанияның мамандырылған негізгі құралдарының экономикалық тозу мөлшерін анықтау үшін кірістер әдісін қолдана отырып, тиісті кірістілігіне тест жүргізеді. Компанияның негізгі құралдарының өтелетін құны дисконтталған ақша ағыны моделінің негізінде айқындалды. Ақша ағындарының болжамдары Компания басшылығымен бекітілген Компанияның бизнес-жоспарларына негізделген. Кіріс әдісін қолдану кезінде келесі негізгі болжамдар жасалды:

Дисконттау мөлшерлемесі	13,94%
Өсудің ұзақ мерзімді қарқыны	3,29%

2019 жылы кірістер әдісі бойынша алынған нәтижелер амортизациялық ауыстыру құны бойынша айқындалған көрсеткіштерден төмен болды және, тиісінше, Компанияның негізгі құралдарының әділ құны ретінде алынды. Кірістер әдісін бағалау нәтижелері дисконттау мөлшерлемесінің мен ұзақ мерзімді өсу қарқынының өзгеруіне, сондай-ақ ұсынылатын қызметтерді сату көлемдеріне қатысты болжамдарға, ұсынылатын қызметтердің тарифтері деңгейіне сезімтал болды.

Нәтижесінде, 2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған он екі айда Компанияның негізгі құралдарының теңгерімдік құны (технологиялық мұнайды қоспағанда) 79.804.912 мың теңгеге ұлғайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Негізгі құралдардың әділ құнын бағалау (жалғасы)*

Әр есепті беру күнге Компания негізгі құралдардың баланстық құны мен есепті күнге әділ құны арасындағы айырмашылықтардың бар-жоғын анықтайды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басшылығы негізгі құралдардың әділ құнына қатысты бағалауды қайта қарады. Компанияның мамандырылған активтерінің әділ құнындағы ауытқуларды бағалау үшін Компания басшылығы негізгі құралдарды пайдаланудан күтілетін болашақ ақша ағындарының дисконтталған құнын есептеді. Компанияның мамандырылмаған активтерінің әділ құнындағы ауытқуларды бағалау үшін Компания басшылығы ұқсас активтердің нарықтық бағаларын анықтады.

Талдау нәтижелері бойынша Компания басшылығы 2021 жылдың соңында Компанияның негізгі құралдарының баланстық құны мен олардың әділ құны арасында айтарлықтай айырмашылықтар болмағанын анықтады.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, әр есеп күніне жүргізіледі. Компанияның технологиялық мұнайы аралық кезеңдердің әр есеп беру күнінде және 2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2 деңгейге жатады (бағасы белгіленбейтін байқалатын бастапқы деректер).

Компания басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде келесі пайымдауларды назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болып табылады;
- технологиялық мұнай ТМРК қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРК және Қазақстан Республикасының Үкіметі елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін және Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттің тарифтарын коспағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- және егер Компанияға құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, онда мұнай өндіруші ұйымдар Компанияның талабы бойынша Компанияның магистралдық құбыр жүйесін толтыру үшін мұнай жеткізу деген тасымалдау келісім-шарттарының талаптарын қолданатын болады;
- мұнай өндіруші ұйымдар үшін ішкі баға немесе ҚМГ тобының мұнай зауыттарына жеткізілетін толлингтік мұнай бағасы қолданылады.

Осы факторлардың бәрін ескере отырып, 2021 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның технологиялық мұнайының әділ құны бір тонна үшін 76.648 теңге бағасы ретінде анықталды (2020 жылғы 31 желтоқсан: бір тонна үшін: 38.336 теңге). Мұнайдың әділ құнының өзгеруінен болған өзге де жиынтық кіріс 2021 жылы 100.258.238 мың теңгені (2020 жылы: өзге де жиынтық залал 66.267.938 мың теңге) құрады. Сондай-ақ 2021 жылы 998.073 мың теңге (2020 жылы: 492.886 мың теңге) мөлшерінде артық мұнайдың қосымша бағалаудан болған өзге де жиынтық кіріс (230.517 мың теңгеге кем шығуды есептен шығаруды шегергенде) танылды, сондай-ақ кем шығуды есептен шығарудан болған залал өзге шығыстар құрамында 183.922 мың теңге мөлшерінде мұнай кем шығуын есептен шығарудан болған залал танылды (14 - ескертпе). 2021 жылы қайта бағалауға байланысты таза өзге де жиынтық кіріс 101.256.311 мың теңгені (2020 жылы: өзге де жиынтық залал 65.775.052 мың теңгені) құрады (14 - ескертпе).

2021 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.628 мың тоннаны құрады (2020 жылғы 31 желтоқсан: 2.618 мың тонна). 2021 жылдың соңына жүргізілген түгендеу нәтижесі бойынша 16.029 тонна көлемінде (2020 жылы: 12.857 тонна) артық және 5.730 тонна мөлшерінде (2020 жылы: 176 тонна) жетіспеушілік танылды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)**

Еншілес ұйымдарға және бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялардың құнсыздануы

2021 жылғы 31 желтоқсандағы құнсыздану белгілеріне байланысты Компания Магистральды Суазғысына инвестициялардың баланстық құнының оның өтелетін сомасынан асып кеткен 4.540.709 мың теңгені (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 3.534.256 мың теңге) инвестициялардың құнсыздануын мойындады (13 - ескертпе).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БМТ, РТЛ, ККТ және МұнайТас-қа салынған инвестициялардың құнсыздану белгілері жоқ.

Негізгі құралдар қызметінің пайдалы мерзімі

Компания негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (IAS) 8 «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистралдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Компанияның пайдалану аяқталғаннан кейін магистралдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі қоршаған ортаны қалпына келтіру, оның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Құбырлардың пайдалы қолдану мерзімі біткенде ауыстыруға байланысты, жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме іс-шаралары жүргізіледі.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге резерв Компания есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады. 1 км құбырды бөлшектеу бойынша шығын сомасы 2021 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 6.922 мың теңгені құрайды (2020 жылдың 31 желтоқсанда: 6.560 мың теңге).

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер құрамында қалдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаған ортаға әсерді бақылау үшін жою қоры құрылады.

Есепті күнгі жағдай бойынша резервтер сомасы төменде берілген міндеттемені орындаудың күтілетін мерзімін, инфляция мөлшерлемесін және есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып белгіленді:

	2021 жыл	2020 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	6,72%	6,71%
Инфляция мөлшерлемесі	5,49%	5,54%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	13 жыл	14 жыл

Қазақстан Республикасында жоғары өтімді корпоративтік облигациялардың белсенді нарығының болмауына және Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша мәмілелердің жеткіліксіздігіне байланысты, Компания есептік дисконт мөлшерлемесі ретінде өтеу мерзімдері активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің күтілетін мерзіміне сәйкес, елдік тәуекелді және Қазақстан Республикасының инфляция деңгейін ескере отырып түзетілген АҚШ-тың мемлекеттік қазынашылық облигациялары бойынша тәуекелсіз мөлшерлемесін пайдаланады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің теңгерімдік құны 34.547.151 мың теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 33.688.837 мың теңге) (19 - ескертпе).

Залалды жою кезіндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптарындағы және заңнаманы түсіндірудегі әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Сондай-ақ, мұндай шығындарды бағалау кезіндегі айқынсыздықтар балама

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

таңдаулардағы, бұзылған жерлерді жою мен қайта қалпына келтіру әдістеріндегі, дисконт деңгейлері мен инфляция мөлшерлемесіндегі және осы міндеттеме күшіне енетін кезеңдегі әлеуетті өзгерістерді қамтиды.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

<i>Мың теңгеммен</i>	Мөлшерле- менің (төмендеуі)/өсуі	Міндетте- мелердің өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	2.156.637 (2.019.710)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	(2.051.842) 2.171.926

Жеткізушілерге берілген алғытөлемдердің құнсыздануы

Компания жеткізушілерге берілген ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді алғытөлемдердің құнсыздануына қатысты резервтерді мойындады. Резервті бағалау кезінде мердігерлердің қызметіндегі бұрынғы және күтілетін нәтижелер есепке алынды. Экономикадағы, саладағы және нақты сипаттамалардың өзгерістері жеке қаржы есептілігінде ескерілген резервтерге әсер етуі мүмкін.

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда осы резервтер 53.896 мың теңге және 53.905 мың теңге (10, 17 - ескертпелер).

Қаржылық активтер бойынша резервтер

Компания дебиторлық берешек және кредиттік мекемелердегі қаражаттар (акша қаражаттары және олардың баламалары, банк салымдары) бойынша күтілетін несиелік залалдарға резервтер құрайды.

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік залалдарды бағалау кезінде Компания стандартта көзделген жеңілдетілген тәсілді қолданды және күтілетін несиелік залалдарды аталған қаржы құралдарының бүкіл қызмет ету мерзімі ішінде есептеді. Компания қарыз алушыларға тән факторларға және жалпы экономикалық жағдайларға түзетілген несиелік залалдарды өтеу тәжірибесін ескере отырып дайындалған бағалау резервтер моделін пайдаланды.

Кредиттік мекемелердегі қаражаттарға (акша қаражаттары және олардың баламалары, банк салымдары) қатысты Компания 12 айлық кезең ішінде күтілетін несиелік залалдарды есептеді. 12 айлық несиелік залалдар – есеп беру күнінен кейінгі 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолттарға байланысты туындайтын күтілетін несиелік залалдарды білдіретін бүкіл мерзімге күтілетін несиелік залалдардың бір бөлігі болып табылады. Алайда, бастапқы танудан кейін қаржы құралының кредиттік тәуекелінің едәуір ұлғаюы жағдайында, бағаланған шығыс резерві барлық мерзім ішінде күтілетін несиелік залалдарға тең сомада бағаланады.

Компания, келісімшарт бойынша төлемдер 30 күннен астам уақытқа созылған жағдайда, кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы орын алған деп есептейді. Келісімшарт бойынша төлемдер 90 күнге дейін мерзімі өткен жағдайда, қаржы активі бойынша дефолт бар деп есептеледі. Сонымен қатар, белгілі бір жағдайларда, Компания, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат, Компанияның қарызды көтеру тетіктерін ескерместен Компания келісімшартта көзделген қалған төлемдердің толық көлемін алуы екіталай деп болжайтын болса, қаржы активі үшін дефолт болды деп қорытынды жасауға болады.

Сонымен, 2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсанда күтілетін несиелік залалдар бойынша резервтер 1.058.613 мың теңге және 1.139.588 мың теңге көлемінде қалыптастырылды (6, 7, 8 - ескертпелер). Экономикадағы, саладағы және нақты сипаттамалардың өзгерістері жеке қаржылық есептілігінде ескерілген резервтерге әсер етуі мүмкін.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Салықтар бойынша резервтер*

Күрделі салық заңнамасын түсіндіруге, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ келешекте салық салынылатын кірістерді алу мерзімі мен сомаларына қатысты айкындық жоқ. Шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатының күрделілігін ескергенде, нақты нәтижелер мен қабылданып рұқсат етілген нәтижелер арасында пайда болған айырма немесе мұндай рұқсат етілген нәтижелердің болашақтағы өзгеруі пайда салығы бойынша шығыстар немесе кірістер сомасы есептілігінде көрсетілген болашақ түзетулерге әкелуі мүмкін.

Негізделген болжауларға сүйене отырып, Компания салық органдары жүргізген салық тексеруінен болуы мүмкін салдарына арнап резерв жасайды. Осындай резервтердің мөлшері түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің және салық заңнамасын салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының түсіндіруіне тәуелді болады. Талдаудағы мұндай айырмашылықтар мемлекеттегі басымды жағдайға байланысты көптеген сұрақтар туындайды.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық жеңілдіктері бойынша оған қарағанда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салыныатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады.

Болашақ салық салыныатын пайданы алудың ықтимал кейінге мен мөлшері негізінде жеке қаржылық есептілігінде тануға болатын кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2021 жылғы 31 желтоқсанда кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 10.009.835 мың теңге болды (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 10.344.600 мың теңге) (32 - ескертпе). 2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтері болған жоқ.

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс дисконттау мөлшерлемелері, келешекте еңбекақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжауларды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжаулардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжау әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қазақстан Республикасында жоғары өтімді корпоративтік облигациялардың белсенді нарығының болмауына және Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша мәмілелердің жеткіліксіздігіне байланысты, Компания есептік дисконт мөлшерлемесі ретінде өтеу мерзімдері қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің күтілетін мерзіміне сәйкес, елдік тәуекелді және Қазақстан Республикасының инфляция деңгейін ескере отырып түзетілген АҚШ-тың мемлекеттік қазынашылық облигациялары бойынша тәуекелсіз мөлшерлемесін пайдаланады.

Өлім-жітім деңгейі ашық кол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ еңбекақы мөлшерінің көбеюі және зейнетақы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ инфляция қарқынына негізделеді.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарлық болжаулар келесі түрде көрсетілген:

	2021 жыл	2020 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	6,72%	6,71%
Болашақта еңбекақының өсуі	5,43%	5,34%
Өлім-жітім пайызы	5,81%	5,81%

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)*

2021 жылғы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 18,2 жылды құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 18,8 жыл).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжауларының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттемелердің өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	1.368.887 (1.251.836)
Болашақта қаржылық көмекті өсуі	-1% +1%	(2.526.064) 2.748.735
Болашақта еңбекақының өсуі	-1 % +1 %	(235.735) 274.217
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл +1 жыл	(227.745) 226.774

5. ЖАЙ АКЦИЯЛАРДЫҢ ТЕҢГЕРІМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯҒА ПАЙДА**Акцияға пайда**

Акцияға базалық пайда сомалары Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген.

Компания айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті таза пайда	38.512.409	45.615.787
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған жай акциялардың орташа саны	384.628.099	384.628.099
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті жылдағы пайдаға қатысты акцияға базалық пайда (теңгемен)	100	119

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Компанияның бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	848.739.689	766.368.243
Минус: материалдық емес активтер (16 - ескертпе)	(1.227.448)	(1.355.213)
Минус: міндеттемелер жиыны	(200.598.316)	(188.729.639)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	646.913.925	576.283.391
Жай акциялар саны	384.628.099	384.628.099
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1.682	1.498

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**6. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты және оның баламалары келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	20.630.285	34.440.034
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	12.743.812	3.581.575
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	201.373	247.159
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	29.900	26.260
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	24.923	25.639
Кассадағы қолма-қол ақша	229	257
Минус: күтілетін несиелік шығындар резерві	(24.867)	(23.755)
Жиыны	33.605.655	38.297.169

Ақша қаражаты және оның баламалары бойынша күтілетін несиелік шығындар резервінің қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға	23.755	34.307
Жылдағы есептеуді есептеу/(қалпына қайтару), нетто (28, 29 - ескертпелер)	551	(8.389)
Валюталарды қайта есептеу	561	(2.163)
31 желтоқсанға	24.867	23.755

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы 6,75%-дан бастап 9,05%-ға дейін жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2020 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 6,75%-дан бастап 8,40%-ға дейін).

2021 және 2020 жылдарының 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ долларымен орналасқан ағымдағы шоттардың сыйақы 0,25% жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді.

7. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа және ұзақ мерзімді қаржылық активтер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ долларымен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	8.636.000	27.359.150
Теңгемен көрсетілген ұзақ мерзімді банк салымдары	1.426.867	3.588.695
Теңгемен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	31.380	35.293
АҚШ долларымен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	1.583	34.824
Минус: күтілетін несиелік шығындар резерві	(6.357)	(105.651)
Жиыны	10.089.473	30.912.311

Қысқа мерзімді қаржылық активтер бойынша күтілетін несиелік шығындар қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға	86.358	59.604
Жылдағы есептеуді (қалпына қайтару)/есептеу, нетто (28, 29 - ескертпелер)	(82.540)	26.754
31 желтоқсанға	3.818	86.358

Ұзақ мерзімді қаржылық активтер бойынша күтілетін несиелік шығындар қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға	19.293	18.413
Жылдағы есептеуді (қалпына қайтару)/есептеу, нетто (28, 29 - ескертпелер)	(16.754)	880
31 желтоқсанға	2.539	19.293

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**7. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (жалғасы)**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- өтеу мерзімі 2022 жылдың маусымында аяқталатын (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 2021 жылдың қантарынан маусымға дейінгі кезеңде), пайыздық жылдық мөлшерлемесі 0,6% (2020 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық мөлшерлемесі 0,5%-дан 0,55%-ға дейінгі) 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге АҚШ долларында орналастырылған қысқа мерзімді салымдар;
- Компания қызметкерлерін тұрғын үймен қамтамасыз ету аясында жеңілдетілген несиелеу мөлшерлеменен орналастырылған, сәйкесінше, 2028 жылға және 2030 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық мөлшерлеменен пайдалануға шектелген ұзақ мерзімді банк салымдары (2020 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесінше, 2028 жылға және 2030 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық мөлшерлеменен).

8. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК**Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (33 - ескертпе)	2.223.558	1.516.451
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	2.147.306	1.388.542
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	710.537	701.529
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (33 - ескертпе)	509	509
Минус: күтілетін несиелік шығындар резерві	(880.873)	(846.987)
Жиыны	4.201.037	2.760.044

Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік шығындар резервіндегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға	846.987	865.429
Жылдағы есептеуді есептеу / (қалпына қайтару), нетто (27- ескертпе)	33.886	(18.442)
31 желтоқсанға	880.873	846.987

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның сауда және өзге де дебиторлық берешегі мына валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	4.198.876	2.757.931
Ресей рублімен	2.161	2.113
Жиыны	4.201.037	2.760.044

Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ұзақ дебиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	1.059.900	1.146.596
Минус: күтілетін несиелік шығындар резерві	(146.516)	(163.195)
Жиыны	913.384	983.401

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**8. ҚЫСҚА ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)****Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек (жалғасы)**

Өзге де ұзақ мерзімді сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік шығындар бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қантарға	163.195	77.485
Жылдағы есептеуді (қалпына қайтару) / есептеу, нетто (27- ескертпе)	(16.679)	85.710
31 желтоқсанға	146.516	163.195

31 желтоқсанға бағалау резервтер моделін пайдалана отырып, сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша Компанияның кредиттік тәуекелге ұшырағыштығы туралы ақпарат келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Сауда және өзге де дебиторлық берешек					
	Төлемдердің мерзімінің кешіктірілуі					
	Мерзімі өтпеген	3 айдан кем	3-тен 6 айға дейін	6-дан 12 айға дейін	1 жылдан артық	Жиыны
2021 жылдың 31 желтоқсанына						
Дефолт болған жағдайда есептелген жалпы теңгерімдік құн	4.891.442	435.722	786	20	813.840	6.141.810
Күтілетін несиелік шығындар	(178.972)	(34.441)	(133)	(3)	(813.840)	(1.027.389)

<i>Мың теңгемен</i>	Сауда және өзге де дебиторлық берешек					
	Төлемдердің мерзімінің кешіктірілуі					
	Мерзімі өтпеген	3 айдан кем	3-тен 6 айға дейін	6-дан 12 айға дейін	1 жылдан артық	Жиыны
2020 жылдың 31 желтоқсанына						
Дефолт болған жағдайда есептелген жалпы теңгерімдік құн	3.924.943	4.161	686	3.123	820.714	4.753.627
Күтілетін несиелік шығындар	(189.475)	(6)	(125)	(572)	(820.004)	(1.010.182)

9. ҚОРЛАР

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	3.032.601	3.117.843
Тауарлар	1.506.774	424.731
Отын	825.499	901.999
Арнайы киім	539.608	700.453
Құрылыс материалдары	484.759	526.269
Химиялық реагенттер	156.135	155.437
Өзге де	210.157	205.913
Жиыны	6.755.533	6.032.645

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**10. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді активтер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	5.378.118	8.150.231
Өтелуге жататын ҚҚС	1.410.050	1.884.638
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	343.868	292.789
Болашақ кезеңдер шығыстары	281.337	–
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	266.738	333.970
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	171.623	70.638
Қызметкерлердің берешегі	17.188	14.291
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (34 - ескертпе)	1.069	395.440
Өзге де	877	631
Минус: құнсыздану	(638)	(647)
Жиыны	7.870.230	11.141.981

11. САТУҒА АРНАЛҒАН АКТИВТЕР (НЕМЕСЕ ІСТЕН ШЫҚҚАН ТОПТАР)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсандағы аяқталған он екі айлық кезеңдегі сатуға арналған активтердің өзгерістері келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қантарға	630.839	879.814
Негізгі құралдардан ауыстырылған (14 - ескертпе)	25.076	36.800
Сатылған	(45.565)	(53.144)
Жылдағы құнсыздануды есептеу (31- ескертпе)	(7.942)	(232.631)
31 желтоқсанға	602.408	630.839

2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатуға арналған ұзақ мерзімді активтердің құрамына Алматы қаласындағы кеңсе ғимараты, сондай-ақ пайдаланылмаған көлік құралдары көрсетілген. Компания бұлардың құнын өтелімді пайдалану арқылы емес, сату арқылы өтемекші. Осы активтер олардың теңгерімдік және сату шығындарын шегергендегі әділ құнының ең азы бойынша танылды және ағымдағы жағдай бойынша дереу сатуға дайын. Есепті кезеңнің соңында бұл активтердің теңгерімдік құны сату шығындарын шегергендегі әділ құнынан аспайды.

2021 жылдың 12 айдың ішінде сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен кірістің нетто-сомасы 46.677 мың теңгені құрады (2020 жыл үшін: 63.446 мың теңге) (30 - ескертпе).

12. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ПАЙДА НЕМЕСЕ ЗАЛАЛ АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰНМЕН БАҒАЛАНҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

2017 жылдың желтоқсан айында 2017 жылғы 7 қарашадағы Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен Компания «DSFK арнайы қаржылық компаниясы» ЖШС – нің (бұдан әрі – «DSFK облигациялары») облигацияларын сатып алды, сатып алынған облигацияларды «RBK банкі» – АҚ да (бұдан әрі – «RBK банкі») орналастырылған қаражатпен төледі. Облигациялардың номиналды сомасы 5.019.520 мың теңгені құрады, облигациялар саны 5.019.520 мың дана. DSFK облигацияларының жылдық сыйақы мөлшерлемесі 0,01% және өтеу мерзімі 15 жыл. Жоғарыда аталған облигациялар «Қазақмыс Корпорациясы» ЖШС 1.379.913 мың теңге сомасында қаржы кепілдігімен қамтамасыз етілген. Компанияның сұрауы бойынша, облигацияларды шығарған күннен бастап бес жыл өткеннен кейін кепілдік талап етілуі мүмкін. Кепілдіктің мерзімі 2022 жылдың желтоқсанында аяқталуына және Компания оны талап ету құқығын дереу жүзеге асыруға ниетті болуына байланысты, 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша облигацияларға салынған инвестициялардың баланстық құны ағымдағы активтерге қайта жіктелген.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**12. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ПАЙДА НЕМЕСЕ ЗАЛАЛ АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰНМЕН БАҒАЛАНҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (жалғасы)**

2021 жылы Компания 13,05% нарықтық несие мөлшерлемесін басшылыққа ала отырып, облигациялардың әділ құнын қайта қарады және нәтижесінде облигациялардың әділ құнын қайта қараудан кірісті 22.391 мың теңге сомасында таныды. (2020 жылы: Компания 12,29% нарықтық несие мөлшерлемесін басшылыққа ала отырып, облигациялардың әділ құнын қайта қарады және нәтижесінде облигациялардың әділ құнын қайта қараудан кірісті 221.984 мың теңге сомасында таныды) (28 - ескертпе). Атап айтқанда, облигацияларға инвестициялардың теңгерімдік құны 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 753.707 мың теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 913.746 мың теңге).

2021 және 2020 жылдардың ішінде эмитент 1 облигацияға 1 теңге бағасымен, сәйкесінше, 182.430 мың және 227.749 мың облигацияларды қайта сатып алды.

13. БАСТАПҚЫ ҚҰНЫ БОЙЫНША ЕСЕПKE АЛЫНАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛАР**Еншілес ұйымдарға инвестициялар**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншіліс ұйымдарға инвестициялар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Магистралдық Суағызғысы	67.910.580	57.851.289
БМТ	9.182.546	9.182.546
PTL	2.820.886	2.820.886
Жиыны	79.914.012	69.854.721

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншіліс ұйымдарындағы инвестициялардың қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қантарға	69.854.721	48.195.522
Магистралдық Суағызғысының жарғылық капиталына салым	14.600.000	25.193.455
Инвестициялардың құнсыздануы (4 - ескертпе)	(4.540.709)	(3.534.256)
31 желтоқсанға	79.914.012	69.854.721

2021 жылдың ішінде Компания Магистральдық суағызғының жарғылық капиталына салым 14.600.000 мың теңге сомасына ақша қаражаттарын аудару арқылы салым жасады. 2020 жылға жарғылық капиталға салым 15.157.211 мың теңге сомасына негізгі құралдарды аудару, сондай-ақ 10.036.244 мың теңге сомасына ақша қаражаттарын аудару арқылы жүзеге асырылды.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар

2021 және 2020 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы салынған инвестициялар ҚҚҚ-ға 6.500.000 мың теңге және МұнайТасқа 6.004.945 мың теңге көлеміндегі инвестициялармен ұсынылған.

2021 жылғы 19 шілдеде ҚҚҚ қатысушылардың жалпы жиналысының шешімі негізінде Қоғамға 2020 жылға 1.800.000 мың теңге көлемінде дивидендтер төледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

14. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2020 және 2021 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға жалпы теңгерімдік құны	5.517.608	233.126.279	14.887.276	74.585.449	136.020.596	166.121.927	9.759.624	47.342.414	687.361.173
Түсімдер	-	23.130	3.025.871	211.674	1.708.006	-	246.410	41.812.640	47.027.731
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервтен түсімдер (19 - ескертпе)	-	410.941	-	-	-	-	-	-	410.941
Шығарылу	(2.185)	(330.858)	(7.093)	(38.917)	(174.972)	(1.064)	(236.679)	(16.715)	(808.483)
Құнсыздандуды қалпына келтіру/(есептеу) (активті қайта бағалаудан болған резерв) (24 - ескертпе)	-	65.834	-	-	-	(65.775.052)	-	-	(65.709.218)
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерге ауыстырылған (11 - ескертпе)	-	-	(51.399)	(5.867)	-	-	-	-	(57.266)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	-	22.171.009	135.461	6.630.840	9.952.851	-	298.634	(39.188.795)	-
Еңшілес ұйымының жарғылық капиталына салым	-	-	-	(1.700)	(15.949)	-	-	(15.139.495)	(15.157.144)
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (16 - ескертпе)	-	-	-	-	-	-	-	(216.879)	(216.879)
Ауыстырулар мен аударымдар	-	(100.889)	(84.688)	52.494	112.641	-	20.442	-	-
2020 жылғы 31 желтоқсанға жалпы теңгерімдік құны	5.515.423	255.365.446	17.905.428	81.433.973	147.603.173	100.345.811	10.088.431	34.593.170	652.850.855
Түсімдер	-	12.750	1.521.354	-	1.234.288	-	437.739	36.153.504	39.359.635
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервтен түсімдер (19 - ескертпе)	-	340.189	-	-	-	-	-	-	340.189
Шығарылу	(4.057)	(3.373.320)	(97.284)	(207.789)	(539.104)	(183.922)	(338.374)	(64.680)	(4.808.530)
Қайта бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв) (24 - ескертпе)	-	-	-	-	-	101.256.311	-	-	101.256.311
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерге ауыстырылған (11 - ескертпе)	(31.068)	-	(4.631)	(13.495)	-	-	-	-	(49.194)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	-	24.370.001	94.030	3.945.551	13.305.723	-	743.461	(42.458.766)	-
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (16 - ескертпе)	-	-	-	-	-	-	-	(290.240)	(290.240)
Ауыстырулар мен аударымдар	-	-	-	-	-	-	(8.171)	8.171	-
2021 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	5.480.298	276.715.066	19.418.897	85.158.240	161.604.080	201.418.200	10.923.086	27.941.159	788.659.026

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

14. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(5.385.402)	(937.877)	(2.252.269)	(8.735.671)	-	(1.571.668)	-	(18.882.887)
Тозу	-	(14.227.091)	(2.266.741)	(5.730.763)	(22.050.367)	-	(3.052.849)	-	(47.327.811)
Шығарылу	-	155.266	3.477	11.252	170.027	-	236.439	-	576.461
Құнсыздану (пайдалар мен залалдар арқылы) (31 - ескертпе)	-	(1.068)	(2.663)	-	-	-	-	(31.451)	(35.182)
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв) (24 - ескертпе)	-	(4.209)	(2.267)	(1.627)	-	-	-	(2.561)	(10.664)
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерге ауыстырылған (11 - ескертпе)	-	-	18.000	2.466	-	-	-	-	20.466
Еншілес ұйымының жарғылық капиталына салым	-	-	-	119	1.060	-	-	-	1.179
Ауыстырулар мен аударымдар	-	10.508	1.356	(364)	(11.473)	-	(27)	-	-
2020 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(19.451.996)	(3.186.715)	(7.971.186)	(30.626.424)	-	(4.388.105)	(34.012)	(65.658.438)
Тозу	-	(14.981.193)	(2.235.165)	(6.021.438)	(19.041.798)	-	(2.107.791)	-	(44.387.385)
Шығарылу	-	1.773.496	95.946	202.299	512.438	-	337.883	-	2.922.062
Құнсыздану (пайдалар мен залалдар арқылы) (31 - ескертпе)	-	(11.387)	-	-	(709)	-	-	(324.338)	(336.434)
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв) (24 - ескертпе)	(14.838)	(31.127)	-	-	(2.643)	-	-	(54.042)	(102.650)
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерге ауыстырылған (11 - ескертпе)	14.838	-	1.822	7.458	-	-	-	-	24.118
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (16 - ескертпе)	-	-	-	-	-	-	-	1.896	1.896
2021 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(32.702.207)	(5.324.112)	(13.782.867)	(49.159.136)	-	(6.158.013)	(410.496)	(107.536.831)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

14. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Жалпы теңгерімдік құны	5.480.298	276.715.066	19.418.897	85.158.240	161.604.080	201.418.200	10.923.086	27.941.159	788.659.026
Жинақталған тозу және құнсыздану	–	(32.702.207)	(5.324.112)	(13.782.867)	(49.159.136)	–	(6.158.013)	(410.496)	(107.536.831)
Теңгерімдік құн	5.480.298	244.012.859	14.094.785	71.375.373	112.444.944	201.418.200	4.765.073	27.530.663	681.122.195

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Жалпы теңгерімдік құны	5.515.423	255.365.446	17.905.428	81.433.973	147.603.173	100.345.811	10.088.431	34.593.170	652.850.855
Жинақталған тозу және құнсыздану	–	(19.451.996)	(3.186.715)	(7.971.186)	(30.626.424)	–	(4.388.105)	(34.012)	(65.658.438)
Теңгерімдік құн	5.515.423	235.913.450	14.718.713	73.462.787	116.976.749	100.345.811	5.700.326	34.559.158	587.192.417

Егер активтер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергендегі бастапқы құны бойынша есепке алынған болса, жеке қаржылық есептілікке енгізілуі мүмкін негізгі құралдардың әрбір қайта бағаланған жіктелімінің теңгерімдік құны келесі түрде ұсынылады:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға	1.023.070	184.673.989	13.394.362	53.705.468	92.532.261	30.324.713	4.159.327	27.218.660	407.031.850
2020 жылғы 31 желтоқсанға	1.027.351	171.142.946	13.604.564	53.617.487	91.530.753	30.405.235	4.608.941	34.207.190	400.144.467

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**14. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- магистралды мұнай құбыры учаскілерін ауыстыру;
- магистральдық мұнай құбыры объектілерінің (сорғы станциялары, трасса бойындағы жолдары, байланыс желілері, электрмен жабдықтау, автоматика жүйесі және басқалары) ауыстыруы, қайта құруы және құрылысы.

2021 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша:

- толығымен амортизацияланған, бірақ әлі күнге дейін қолданыстағы негізгі құралдардың жалпы теңгерімдік құны мен тиісті жинақталған амортизациясы 2.520.878 мың теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 3.352.587 мың теңге);
- аяқталмаған құрылыс 3.563.507 мың теңге көлемінде (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 3.426.287 мың теңге) құрылыс жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды.

31 желтоқсанда аяқталған 2021 жыл үшін аяқталмаған құрылыс құнына кіргізілген тозу сомасы 20.337 мың теңгені құрады (2020 жыл үшін: 22.253 мың теңге).

15. ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫ ТҮРІНДЕГІ АКТИВТЕР

2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайдалану құқығы түріндегі активтер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Пайдалану құқығы түріндегі активтер				
	Жер	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар, жабдық және беріліс құрылғылары	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға қалдық құн	86.468	3.257.637	288.488	269.451	3.902.044
Түсімдер (21 - ескертпе)	216.948	-	119.511	-	336.459
Шығарылу	-	-	(1.009)	(30.554)	(31.563)
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (16 - ескертпе)	(117.514)	-	-	-	(117.514)
Амортизация	(106.950)	(1.254.808)	(115.286)	(64.563)	(1.541.607)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	78.952	2.002.829	291.704	174.334	2.547.819
Түсімдер (21 - ескертпе)	-	-	4.407	-	4.407
Шығарылу	-	-	(4.748)	-	(4.748)
Қайта бағалау (21 - ескертпе)	-	-	7.071	-	7.071
Амортизация	(5.722)	(1.254.808)	(122.732)	(64.563)	(1.447.825)
Шығарылу бойынша амортизация	-	-	4.748	-	4.748
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	73.230	748.021	180.450	109.771	1.111.472

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

15. ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫ ТҮРІНДЕГІ АКТИВТЕР (жалғасы)

Мың теңгемен	Пайдалану құқығы түріндегі активтер				Жиыны
	Жер	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар, жабдық және беріліс құрылғылары	
2021 жылғы 31 желтоқсанға					
Бастапқы құн	127.453	6.106.397	521.187	303.459	7.058.496
Жинақталған амортизация	(54.223)	(5.358.376)	(340.737)	(193.688)	(5.947.024)
Қалдық құн	73.230	748.021	180.450	109.771	1.111.472
2020 жылғы 31 желтоқсанға					
Бастапқы құн	131.814	6.106.397	514.457	303.459	7.056.127
Жинақталған амортизация	(52.862)	(4.103.568)	(222.753)	(129.125)	(4.508.308)
Қалдық құн	78.952	2.002.829	291.704	174.334	2.547.819

16. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Лицензиялар	Бағдарламалық жасақтама	Өзге де	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға қалдық құн	445.715	1.001.681	26.622	1.474.018
Түсімдер	4.071	1.263	-	5.334
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (14 - ескертпе)	102.574	114.305	-	216.879
Пайдалану құқығы түріндегі активтерден түсімдер (15 - ескертпе)	117.514	-	-	117.514
Шығарылу	(10.251)	(57.954)	-	(68.205)
Амортизация	(132.527)	(322.497)	(3.508)	(458.532)
Шығарылудан жинақталған тозу	10.251	57.954	-	68.205
Ауыстырулар мен аударымдар	1.935	(1.935)	-	-
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	539.282	792.817	23.114	1.355.213
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	382.748	674.387	170.313	1.227.448
2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	1.148.860	4.809.473	201.124	6.159.457
Жинақталған құнсыздану және амортизация	(766.112)	(4.135.086)	(30.811)	(4.932.009)
Қалдық құн	382.748	674.387	170.313	1.227.448
2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	1.154.384	4.966.293	93.108	6.213.785
Жинақталған құнсыздану және амортизация	(615.102)	(4.173.476)	(69.994)	(4.858.572)
Қалдық құн	539.282	792.817	23.114	1.355.213

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**17. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ мерзімді активтер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	6.420.123	53.258
Минус: құнсыздану бойынша резерв	(53.258)	(53.258)
Жиыны	6.366.865	-

18. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	12.729.991	16.646.276
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (33 - ескертпе)	2.553.807	3.701.503
Үшінші тараптардың алдында өзге де кредиторлық берешек	1.176.005	596.774
Жиыны	16.459.803	20.944.553

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек 9.531.536 мың теңге мөлшеріндегі негізгі құралдармен және аяқталмаған күрделі құрылысқа қатысты (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 14.369.330 мың теңге) байланысты және үшінші тараптардың алдындағы берешектерді камтыды.

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	16.426.354	20.913.425
АҚШ долларымен	25.569	25.972
Ресей рублімен	7.880	5.156
Жиыны	16.459.803	20.944.553

19. БАҒАЛАУ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ**Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері**

Активтерді пайдаланудан шығару және әсерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мерзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған жорамалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 4 - ескертпеде көрсетілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға сальдо	33.688.837	27.780.887
Бағалауды өзге жиынтық залал арқылы қайта қарау (24 - ескертпе)	(185.471)	4.516.118
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв дисконтының амортизациясы (29 - ескертпе)	2.231.659	2.092.937
Актив арқылы бір жылға есептеу (14 - ескертпе)	340.189	410.941
Пайдалар мен залалдар арқылы бағалауды қайта қарау, нетто (30 - ескертпе)	(205.769)	83.695
Резервті қалпына қайта келтіру (30 - ескертпе)	(1.322.294)	(1.195.741)
31 желтоқсанға	34.547.151	33.688.837

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**20. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ БЕРІЛЕТІН СЫЙАҚЫЛАР**

Негізінен, зейнетақыға қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой күндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамтамасыз етілмеген.

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қантарға қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелер	22.243.325	16.404.279
Таза пайыздық шығыстар (29 - ескертпе)	1.464.938	1.166.637
Ағымдағы кезеңнің қызметтер құны (26, 27 - ескертпелер)	973.861	1.021.455
Пайда және залал арқылы көрсетілген актуарлық залалдар (31 - ескертпе)	20.748	188.150
Өзге жиынтық кіріс арқылы көрсетілген актуарлық (пайдалар)/залалдар (24 - ескертпе)	(1.737.723)	4.220.893
Төленген сыйақылар	(822.338)	(758.089)
31 желтоқсанға қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелер	22.142.811	22.243.325
Соның ішінде:		
Қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	21.423.341	21.553.238

Қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Еңбекақы мен өзге де сыйақылар	10.611.504	10.278.781
Қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	719.470	690.087
Жиыны	11.330.974	10.968.868

Еңбекақы және өзге де сыйақылар құрамына еңбекақы төлеу бойынша ағымдағы берешектер, жыл қорытындысы бойынша сыйақы төлеу бойынша міндеттемелер, демалысақы төлеу бойынша міндеттемелер кіреді.

21. ЖАЛДАУ БОЙЫНША ҚЫСҚА ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ БЕРЕШЕК

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау бойынша берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсанға	2020 жылғы 31 желтоқсанға
Жалдау бойынша берешектің қысқа мерзімді бөлігі	1.393.200	1.994.823
Жалдау бойынша берешектің ұзақ мерзімді бөлігі	267.714	1.415.473
Жиыны	1.660.914	3.410.296

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**21. ЖАЛДАУ БОЙЫНША ҚЫСҚА ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ БЕРЕШЕК (жалғасы)**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанындағы аяқталған он екі айлық кезеңдегі жалдау бойынша берешектің ағымдағы құнының өзгерістері келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қантарға	3.410.296	4.803.665
Қайта бағалау (15 - ескертпе)	7.071	-
Кезеңдегі төлемдер	(2.031.517)	(2.047.939)
Міндеттемелер бойынша дисконттың амортизациясы (29 - ескертпе)	270.657	494.662
Кезең ішіндегі түсімдер (15 - ескертпе)	4.407	336.459
Сауда кредиторлық берешектерге аударым	-	(141.081)
Шығарылу	-	(35.470)
31 желтоқсанға	1.660.914	3.410.296

Төменде жеке пайдалар мен залалдар туралы есепте көрсетілген жалдауға байланысты шығындар құны бойынша 2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанындағы аяқталған жылдардағы бойынша ақпарат берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылдың 31 желтоқсанын- да аяқталған жыл үшін	2020 жылдың 31 желтоқсанын- да аяқталған жыл үшін
Пайдалану құқығы түріндегі активтердің амортизациясы (15 - ескертпе)	1.447.825	1.541.607
Берешек бойынша дисконт амортизациясы (29 - ескертпе)	270.657	494.662
Төмен құнды активтер бойынша жалдау шығындары (26 - ескертпе)	16.091	2.383
Жиыны	1.734.573	2.038.652

22. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша байланысты тараптардың алдында міндеттемелер (33 - ескертпе)	11.075.142	13.063.600
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша үшінші тараптардың алдында міндеттемелер	7.739.965	7.125.103
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша өзге міндеттемелер	1.482	-
Жиыны	18.816.589	20.188.703

23. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқы мерзімді міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек (33 - ескертпе)	8.873.343	7.701.845
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	4.163.649	4.878.213
Зейнетақы қоры алдындағы берешек	852.769	888.788
Жеке табыс салығы	606.773	590.488
Әлеуметтік салық	527.900	582.560
Мүлікке салынатын салық	15.338	7.939
Төленуге жататын ҚҚС	6.129	5.624
Өзге де салықтар	25.159	23.406
Өзге де есептеулер	132.222	167.691
Итого	15.203.282	14.846.554

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**24. КАПИТАЛ****Жарғылық (акционерлік) капитал**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жарияланған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгені құрады.

Сатып алынған меншікті үлестік құралдары

2016 жылдың ішінде Компания миноритарлық акционердің өтініші негізінде және директорлар Кеңесінің шешімінен кейін 9.549 мың теңге көлемінде орналастырылған 7.500 жай акциясын қайта сатып алды.

Өзге жиынтық табыстың құрауыштары*Активтерді қайта бағалау бойынша резерв*

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді қайта бағалау бойынша резерв 244.149.477 теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 175.588.847 мың теңге). Осы резервтің өзгерісі 20.267.826 мың теңге мөлшеріндегі кейінге қалдырылған тиісті салығын (2020 жылға: 14.047.200 мың теңге) (32 - ескертпе) шегергенде, 101.153.661 мың теңге мөлшеріндегі қайта бағалауға (2020 жылға: 65.719.882 мың теңге мөлшеріндегі негізгі құралдардың құнсыздануына) (14 - ескертпе), 185.471 мың теңге мөлшерінде пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервті қайта қараудан болған кіріспен (2020 жылға: 4.516.118 мың теңге залалмен) (19 - ескертпе), сондай-ақ 12.510.676 мың теңге (2020 жылға: 15.639.437 мың теңге) мөлшеріндегі негізгі құралдардың қайта бағалау резервінің амортизациясына байланысты.

Капиталдың өзге де резервтері

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталдың басқа резервтері 4.307.809 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 5.997.772 мың теңге) жинақталған залалды құрады. Осы резервтің өзгеруі салық әсері 47.760 мың теңгені құрайтын (32 - ескертпе) 1.737.723 мың теңге сомасында Компанияның қызметкерлерге сыйақылар бойынша белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша міндеттемелерін қайта бағалаудан актуарлық кірістер (20 - ескертпе) тануға байланысты. 2020 жылдың сәйкес кезеңінде 116.009 мың теңге салық әсерімен (32 - ескертпе) Компанияның қызметкерлерге сыйақылар бойынша белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша міндеттемелерін қайта бағалаудан болған актуарлық залалдар 4.220.893 мың теңгені (20 - ескертпе) құрады.

Дивидендтер

2021 жылдың ішінде Компания акционерлерінің жалпы жиналысының 2021 жылғы 26 мамырдағы шешіміне сәйкес 2020 жылдың қорытындысы бойынша (бір акция үшін 132 теңгені есептегендегі) 50.770.909 мың теңге сомасында дивидендтер төленуге есептелген және төленген, оның ішінде ҚМГ-ға – 45.694.709 мың теңге (33 - ескертпе) және миноритарлық акционерлерге – 5.076.200 мың теңге төленді.

2020 жылдың ішінде Компания акционерлерінің жалпы жиналысының 2020 жылғы 27 мамырдағы шешіміне сәйкес 2019 жылдың қорытындысы бойынша бір акция үшін 118 теңгені есептегендегі 45.386.116 мың теңге сомасында дивидендтер төленуге есептелген және төленген, оның ішінде ҚМГ-ға – 40.848.301 мың теңге (33 - ескертпе) және миноритарлық акционерлерге – 4.537.815 мың теңге төленді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**25. ТҮСІМ**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін түсім келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	191.849.479	194.051.103
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	18.892.611	17.835.299
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	3.407.088	2.790.960
Мұнайды көлік экспедициялау қызметтері	581.187	686.051
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	52.925	80.927
Өзге де	49.695	47.511
Жиыны	214.832.985	215.491.851
Географиялық аймақтар		
Қазақстан	188.871.905	190.057.412
Ресей	25.961.080	25.434.439
Сатып алушылармен келісім шарттар бойынша түсім жиыны	214.832.985	215.491.851
Табысты тану мерзімі		
Белгілі бір уақытта	195.940.374	197.656.552
Уақыт кезеңі ішінде	18.892.611	17.835.299
Сатып алушылармен келісім шарттар бойынша түсім жиыны	214.832.985	215.491.851

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде ең ірі бес жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 48.807.792 мың теңгені, 31.154.096 мың теңгені, 12.279.512 мың теңгені, 11.403.005 мың теңгені және 5.669.602 мың теңгені құрады (2020 жыл үшін: тиісінше, 49.310.766 мың теңге, 33.747.370 мың теңге, 12.399.989 мың теңге, 11.120.462 мың теңге және 6.081.249 мың теңге).

26. САТЫЛҒАН ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	55.897.979	51.715.275
Тозу және амортизация	45.042.365	47.965.352
Табыс салығынан басқа салықтар	8.324.358	7.838.289
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	7.745.874	7.754.037
Отын және материалдар	7.487.281	7.048.584
Электр энергиясы	5.644.696	4.956.880
Күзет қызметтері	5.474.223	5.094.266
Газ шығындары	2.427.446	2.270.190
Қоршаған ортаны қорғау	2.306.810	1.605.896
Тамақтану және мекендеу	2.116.263	1.920.742
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (20 - ескертпе)	919.049	970.552
Іссапар шығыстары	834.339	628.201
Сақтандыру	632.176	578.046
Аутстаффинг қызметтері	483.052	424.592
Әуеден күзету қызметтері	481.475	—
Өндірістік активтерді диагностикалау	344.270	327.212
Байланыс қызметтері	341.298	349.039
Көлік шығыстары	127.848	150.251
Төмен құнды активтерді жалдау (21 - ескертпе)	16.091	2.383
Өзге де	2.290.929	1.880.408
Жиыны	148.937.822	143.480.195

Есепті кезеңде қызметкерлерге жұмсалған шығындардың артуы негізінде өндірістік қызметкерлердің жалақысын индексстеуіне, сондай-ақ Компанияның өндірістік бөлімшелерінің қызметкерлеріне еңбекақы төлеу жүйесінің өзгеруіне байланысты болды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**27. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін әкімшілік шығыстары келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	7.119.052	7.327.842
Тозу және амортизация	1.197.324	1.340.345
Кеңсеге қызмет көрсету	536.651	529.813
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	237.543	234.937
Аутстаффинг қызметтері	234.840	234.897
Табыс салығынан басқа салықтар	212.048	202.949
Іссапар шығыстары	153.914	50.715
Ақпараттық қамту	136.447	151.033
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	127.621	65.412
Кеңес беру қызметтері	125.209	134.875
Байланыс қызметтері	110.117	98.807
Өтеуге тиісті ҚҚС-ті есептен шығару бойынша шығыстар	73.188	119.938
Банк қызметтері	63.905	63.315
Еңбек қызметінің аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (20 - ескертпе)	54.812	50.903
Материалдар және отын	42.080	32.161
Күтілетін несиелік шығындар бойынша резервті есептеу, нетто (8 - ескертпе)	17.207	67.268
Қайырымдылыққа арналған шығыстар	-	1.405.809
Өзге де	546.511	536.053
Жиыны	10.988.469	12.647.072

2020 жылдағы қайырымдылық шығыстары үкіметтің Covid-19 коронавирустық инфекциямен күрес саласында жүргізіп отырған саясатын қолдау мақсатында Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау ұйымдарына демеушілік көмек ретінде берілген 1.000.000 мың теңге көлеміндегі өкпені жасанды желдету аппараттарын сатып алумен байланысты, сондай-ақ 2020 жылдағы мемлекет Басшысының 2018 жылдағы 29 қыркүйектегі тапсырмасының орындау үшін Компания Түркістан қаласындағы объектінің құрылысына қосымша қаржыландыру ретінде 405.809 мың теңге көлемінде демеушілік көмек көрсетуімен.

28. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін кезеңдерде қаржылық кірістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Банк салымдарынан және ағымдағы шоттардан пайыздық кіріс	2.235.726	2.110.771
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындан түскен дивидендік кіріс (13, 33 - ескертпелер)	1.800.000	-
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша дисконттың амортизациясы	197.740	13.736
Ақша қаражаты және оның баламалары мен банк салымдары бойынша күтілетін несиелік шығындар резервін қалпына келтіру, нетто (6, 7 - ескертпелер)	98.743	-
Облигациялардың әділ құнын қайта қараудан болған кіріс (12 - ескертпе)	22.391	221.984
Өзге де қаржылық кірістер	-	199.292
Жиыны	4.354.600	2.545.783

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**29. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық шығыстар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резерві дисконтының амортизациясы (19 - ескертпе)	2.231.659	2.092.937
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (20 - ескертпе)	1.464.938	1.166.637
Жалдау міндеттемелері бойынша дисконт (21 - ескертпе)	270.657	494.662
Ақша қаражаты және оның баламалары мен банк салымдары бойынша күтілетін несиелік шығындар резервін есептеу, нетто (6, 7 - ескертпелер)	—	19.245
Қысқа мерзімді берешек бойынша дисконттың амортизациясы	148.760	1.405
Жиыны	4.116.014	3.774.886

30. ӨЗГЕ КІРІСТЕР

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге кірістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін қайта қарау және қалпына келтіруден кіріс, нетто (19 - ескертпе)	1.528.063	1.112.046
Бағамдық айырмадан болған кіріс, нетто	240.116	4.696.214
Айыппұлдар мен өсімақылардан болған кіріс	210.383	1.493.183
Қорларды өткізуден болған кіріс, нетто	78.691	114.290
Қорларды кіріске алудан түскен кіріс	65.752	8.512
Сақтандыру төлемдері	60.010	496
Сатуға арналған активтердің шығуарылуынан болған кіріс, нетто (11 - ескертпе)	46.677	63.446
Қысқа мерзімді резервтерді қалпына келтіруден болған кіріс	—	37.500
Өзге де кірістер	25.739	2.268
Жиыны	2.255.431	7.527.955

31. ӨЗГЕ ШЫҒЫСТАР

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге шығыстар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Еншілес ұйымға салынған инвестициялар бойынша құнсызданудан болған залал	4.540.709	3.534.256
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған шығыс (14 - ескертпе)	336.434	35.182
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар, нетто	267.473	1.946.478
Өрекетсіз тұрған өндірістік объектілерді жою бойынша шығыстар	167.099	71.378
Актуарлық залалдар (20 - ескертпе)	20.748	188.150
Сатуға арналған активтердің құнсыздануынан болған шығыстар (11 - ескертпе)	7.942	232.631
Өзге де шығыстар	118.104	128.298
Жиыны	5.458.509	6.136.373

2020 жылы негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған залал салық заңнамасының талаптарына сәйкес, Компанияның негізгі құралдарын еншілес ұйымның жарғылық капиталына аудару нәтижесінде есепке жатқызудан алынап тасталған, 1.823.703 мың теңге сомасындағы ҚҚС-ты қамтиды (13, 14 - ескертпелер).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**32. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін табыс салығы келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	15.424.965	17.177.189
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша үнемділік	(2.286.147)	(3.335.866)
Өткен жылдардағы түзетулер	290.975	69.953
Табыс салығы	13.429.793	13.911.276

2021 және 2020 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген бухгалтерлік пайда мен табыс салығы бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	51.942.202	59.527.063
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	10.388.440	11.905.413
Өткен жылдардағы түзетулер	290.975	69.953
Еншілес ұйымға салынған инвестициялардың құнсыздануы	908.142	706.851
Бақыланатын шетелдік компаниялардың пайдасы	934.840	582.337
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер бойынша ауыстырылмайтын залалдар	424.310	409.939
Өтеуге жатпайтын ҚҚС	14.638	388.728
Артық технологиялық мұнайдан түскен кіріс	254.487	123.695
Негізгі құралдардың шығуынан шегерілмейтін шығыстар	320.782	32.978
Алынған дивидендтер	(360.000)	—
Негізгі құралдарға қатысты салық салынатын уақытша айырмашылықтардың бағалауын қайта қарау	(147.200)	(212.064)
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	400.379	(96.554)
Жеке пайдалар мен залалдар туралы есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	13.429.793	13.911.276

2020 жылғы 1 қаңтардан бастап Қазақстан Республикасы Салық кодексінің бақыланатын шетелдік компанияларға (бұдан әрі – «БШК») салық салу бөлігінде өзгерістер күшіне енді.

Көрсетілген Салық кодексіне сәйкес бір мезгілде мынадай шарттарға сәйкес келетін тұлға БШК деп танылады: 1) тұлға бейрезидент – заңды тұлға болып табылады; 2) Қазақстан Республикасының резиденті болып табылатын заңды немесе жеке тұлғаға тікелей немесе жанама түрде немесе сындарлы түрде қатысу үлесінің (дауыс беретін акциялардың) 25 және одан да көп пайызы тиесілі; 3) бейрезидент – заңды тұлғаның пайдасына салықтың тиімді мөлшерлемесі – 10 пайыздан кем.

Бұл ретте БШК жеке қаржылық есептілігінің деректеріне сәйкес пайдасы Қазақстан Республикасының резидент-компаниясының салық салынатын кірісі болып табылады.

Топ басшылығы талдау жүргізіп, БШК анықтамасына Топтың келесі компаниялары жататынын анықтады: БМТ, РТЛ және БТК. Осыған байланысты компания топтың бас компаниясы ретінде өзінің 2021 жылғы салық салынатын кірісіне БТК, БМТ және РТЛ жекелеген компанияларының пайдасын қосты. Осыған байланысты, Компания бас ұйым ретінде БТК және РТЛ жеке компанияларының пайдасын өзінің 2020 жылға арналған салық салынатын кірісіне қосты. БМТ көрсеткіштері Компанияның салық салынатын кірісіне енгізілмеген, өйткені БМТ 2020 жылғы жеке қаржылық есептілікке сәйкес таза залалды мойындады.

2020 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданыста болған Қазақстан Республикасының Салық кодексінің редакциясына сәйкес Топтың резидент емес компанияларының пайдасы Компанияның салық салынатын кірісіне енгізілмеген, өйткені Қазақстан Грузиямен және Біріккен Араб Әмірліктерімен қосарланған салық салуды болдырмау мәселелерін реттейтін халықаралық шарттарды жасасқан.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

32. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Тиісті бухгалтерлік баланстардың жасалу күніне жеке қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі кейінге қалдырылған салық салдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	Өзге де	2020 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	Үлестіріл- меген пайдаға жатқызу	2020 жылғы 1 қаңтар
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер									
Қызметкерлерге беретін сыйақылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	2.238.441	109.787	(47.760)	-	2.176.414	(32.954)	116.009	-	2.093.359
Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер бойынша құнсыздану резерві	40.082	(3.338)	-	-	43.420	17.142	-	-	26.278
Қүтілетін несиелік запалдар резерві	182.419	(12.860)	-	-	195.279	(272)	-	-	195.551
Ескірген және өтімсіз қорына резерв	1.034	(36)	-	-	1.070	(3.387)	-	-	4.457
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв	6.909.433	140.661	(37.094)	68.038	6.737.828	187.420	903.224	82.188	5.564.996
Төленетін салық	138.148	(3.669)	-	-	141.817	22.652	-	-	119.165
Жалдау бойынша міндеттемелер	292.202	(392.152)	-	2.295	682.059	(280.486)	-	39.076	923.469
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша дисконт	188.397	(39.533)	-	-	227.930	(4.051)	-	-	231.981
Облигацияларға инвестицияларды қайта бағалау	19.679	(119.104)	-	-	138.783	61.538	-	-	77.245
Минус: кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелермен қарсы есепке алған кейінге қалдырылған салықтық активтер	(10.009.835)	-	-	334.765	(10.344.600)	-	-	(1.108.099)	(9.236.501)
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	-	(320.244)	(84.854)	405.098	-	(32.398)	1.019.233	(986.835)	-
Кейінге қалдырылған салықтық бойынша міндеттемелер									
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар	-	-	-	-	-	176.032	-	-	(176.032)
Пайдалану құқығы түріндегі активтер	(222.294)	289.565	-	(2.295)	(509.564)	314.634	-	(43.789)	(780.409)
Негізгі құралдар	(90.912.287)	2.316.826	(20.230.732)	(68.038)	(72.930.343)	2.877.598	13.143.976	(77.475)	(88.874.442)
Плюс: кейінге қалдырылған салықтық активтермен қарсы есепке алған кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	10.009.835	-	-	(334.765)	10.344.600	-	-	1.108.099	9.236.501
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	(81.124.746)	2.606.391	(20.230.732)	(405.098)	(63.095.307)	3.368.264	13.143.976	986.835	(80.594.382)
Кейінге қалдырылған салықтық таза міндеттемелер	(81.124.746)	2.286.147	(20.315.586)	-	(63.095.307)	3.335.866	14.163.209	-	(80.594.382)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**32. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Негізгі құралдар бойынша кейінге қалдырылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы негізгі құралдардың амортизацияның түрлі мөлшерлемелері мен негізгі құралдардың құнсыздануынан болған салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

Кейінге қалдырылған салықтың активі, болашақта салық салынған кірістің пайда болу ықтималдығына, біршама активтің пайдаланылуына байланысты көрсетілген дәрежеде танылады. Кейінге қалдырылған салықтың активтері солармен байланысты салық жеңілдіктердің жүзеге асырылу ықтималдығы болмайтын дәрежеде азайтылады.

33. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға» ҚЕХС (IAS) 24 сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, қарым-қатынастың мәніне де назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2021 және 2020 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		1.169.519	969.932
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		949.952	458.566
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		104.087	87.953
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешектің жиыны	8	2.223.558	1.516.451
ҚМГ мен «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі			
		509	509
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешектің жиыны	8	509	509
Минус: күтілетін несиелік шығындар резерві			
		(6.175)	(3.950)
Жиыны		2.217.892	1.513.010

Байланысты тараптарға берілген өзге де қысқа мерзімді активтер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген өзге де қысқа мерзімді активтер			
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		1.069	1.104
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		–	394.336
Байланысты тараптарға берілген өзге де қысқа мерзімді активтер жиыны	10	1.069	395.440

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**33. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптар алдында қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		2.059.872	2.602.729
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		482.390	1.086.014
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		11.545	12.760
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін сауда кредиторлық берешектің жиыны	18	2.553.807	3.701.503

Сатып алушылармен келісімшарттар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында сатып алушылармен келісімшарттар бойынша міндеттемелер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан сатып алушылармен келісімшарттар бойынша міндеттемелер		10.905.582	12.807.654
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан сатып алушылармен келісімшарттар бойынша міндеттемелер		169.560	255.946
Байланысты тараптар алдында сатып алушылармен келісімшарттар бойынша міндеттемелердің жиыны	22	11.075.142	13.063.600

Байланысты тараптар алдында өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында өзге де қысқа мерзімді міндеттеулер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		8.873.343	7.701.845
Байланысты тараптар алдында өзге де қысқа мерзімді міндеттеулер жиыны	23	8.873.343	7.701.845

Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешек

Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешек		26.649	62.412
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешек жиыны		26.649	62.412
Байланысты тараптар алдында өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны		8.899.992	7.764.257

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**33. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Компанияның байланыс тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2021 жыл	2020 жыл
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен түскен түсім	110.911.041	113.195.003
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен түскен түсім	10.807.469	10.147.818
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен түскен түсім	7.519.497	7.367.069
Еншілес ұйымға көрсетілген негізгі қызметінен түскен түсім	805.240	771.041
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған кіріс	22.351	42.856
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған кіріс	3.297	65.916
Еншілес ұйымдарға көрсетілген өзге де қызметінен болған кіріс	7.993	86.942
Жиыны	130.076.888	131.676.645

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен болған түсім мұнай тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

Байланысты тараптардан сатып алынған қызметтер мен активтер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2021 жыл	2020 жыл
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	5.587.009	5.443.268
Еншілес ұйымнан қорларды сатып алу (PTL)	3.290.152	4.629.241
Еншілес ұйымнан негізгі құралдарды сатып алу (PTL)	2.664.513	3.075.363
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	2.005.002	1.847.221
Еншілес ұйымнан қызметтерді сатып алу	685.866	666.729
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	83.678	134.193
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қорларды сатып алу	14.825	180
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қорларды сатып алу	166	153
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан негізгі құралдарды сатып алу	—	2.665.102
Жиыны	14.331.211	18.461.450

Байланысты тараптармен жасалатын операциялар бойынша Компанияның дивидендтік және қаржылық кірістері келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2021 жыл	2020 жыл
Байланысты тараптардан түскен дивидендтік және қаржылық кірістер		
Бірлескен бақылауындағы кәсіпорындардан алынған дивидендтер	1.800.000	—
Еншілес ұйымға берілген пайыздық несиені бойынша дисконтты есептен шығару (БМТ), нетто	—	27.558
Пайызсыз несиеден күтілетін берешек залалды қалпына келтіру	—	26.102
Жиыны	1.800.000	53.660

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**33. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Дивидендтер төлеміне қатысты байланысты тараптарға ақша ағыны келесі түрде көрсетілген:

		31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	Ескертпе	2021 жылғы	2020 жылғы
Байланысты тараптарға ақша ағыны			
ҚМГ дивидендтерін төлеу	24	(45.694.709)	(40.848.301)
Магистралдық Суазғысының жарғылық капиталына салым	13	(14.600.000)	(10.036.244)
Бірлескен бақылауындағы кәсіпорыннан алынған дивидендтер	13	1.800.000	–
МұнайТас жарғылық капиталына салым бойынша міндеттемені өтеу		–	(5.000.000)
БМТның пайызсыз несиесін қайтару		–	605.520
Жиыны		(58.494.709)	(55.279.025)

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін негізгі басқарушы қызметкерлерге есептелген сыйақының жалпы сомасы 740.492 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 793.977 мың теңге). Басты қызметкерлерге төлемдер негізінен келісімшарттар және Компанияның ішкі ережелерімен белгіленген еңбекақы және сыйақылар бойынша шығыстардан тұрады.

34. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Қызмет жүргізу шарттары**

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес болатын, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және әкімшілік инфрақұрылысын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалардың жүзеге асырылуынан және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет қабылдаған шаралардың тиімділігіне тәуелді.

Шикі мұнай құбылмалылығы және қазақстандық теңгенің жалғасып жатқан девальвациясы Қазақстан экономикасына әсерін тигізуде. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капитал құнының артуына, инфляцияның өсуіне және экономикалық өсуіне қатысты белгісіздікке әкелді. Компания басшылығы қазіргі жағдайда Компанияның экономикалық тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін тиісті шаралар қабылдайтынын айтты.

Коронавирустық пандемия (Covid-19)

2019 жылдың желтоқсан айында Қытайдан алғаш рет жаңа вирустың шығуы туралы жаңалық шықты. 2020 жылдың наурыз айында Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы (Covid-19), коронавирусының жаңа түрінің өршуін пандемия деп жариялады. Пандемияға жауап ретінде Қазақстан билігі (Covid-19), таралуын болдырмау және оның салдарын жеңілдету үшін саяхатқа тыйым салу мен шектеулер, карантиндер, өзін-өзі оқшаулау және коммерциялық қызметке шектеулер, соның ішінде бизнесті жабу сияқты бірқатар шаралар қабылдады. Жоғарыда аталған шаралардың кейбірі кейіннен жеңілдетілді. Карантин кезеңінде Компанияның қызметі тоқтатылған жоқ, кеңсе қызметкерлерінің жұмысы қашықтан ұйымдастырылды.

(Covid-19), індеті бүкіл әлемге таралып, бүкіл әлемдік экономикаға күрт теріс әсер етуде. Осы қаржылық есептілікті шығару күні жағдай әлі де дамып келеді және бүгінгі күнге дейін Компанияның кірісіне айтарлықтай әсер еткен жоқ. Басшылық жоғарыда аталған оқиғалардың ықтимал әсерін бақылауды жалғастырады және бизнеске жағымсыз әсерлердің алдын алу үшін барлық қажетті шараларды қабылдайды.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірлері болатын жағдайлары сирек емес, соның ішінде кірістердің, шығыстардың және қаржылық есептіліктің басқа да баптары ҚЕХС-ке сәйкес есепке алу туралы пікірлері бар. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Санкциялар, әдетте, қосымша есептелген салық сомасының 80% мөлшеріндегі айыппұлды және әрбір өткізіп алған күн үшін Қазақстан Республикасының Ұлттық банкімен белгіленген ресми қайта қаржыландыру ставкасының 1,25 еселенген мөлшерінде есептелген өсімақыны құрайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**34. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу (жалғасы)**

Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер бұдан ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызытын және 2021 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін. Басшылық 2021 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша тек осы жеке қаржылық есептілікте көрсетілгендерді алмағанда Компанияның ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең масштабта таралған және халықаралық бизнеске тура немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады, бұл ретте операция қатысушылары байланысты тараптар болатындығына немесе болмайтындығына назар аудармайды. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын салықтар, «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелгенін талап етеді.

Трансферттік баға белгілеу туралы заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты прецедентті жағдайлары бар. Оның үстіне, заңда толық нұсқауы жоқ. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасымен байланысты белгісіздіктің болуы салық органдарының Компанияның ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкелу қауіптілігі бар, ол өз кезегінде 2021 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар тудыруы мүмкін.

Басшылық 2021 жылдың 31 желтоқсандағы қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Компания ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үрдісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Компанияның осы жеке қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне едәуір теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді (4, 19 - ескертпелер).

Сактандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сактандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өңірлерінде таралған сактандырудың көптеген нысандары бізде әлі қол жетімді емес.

Компания, үшінші тұлға алдында Компанияның немесе оның қызметіне жататын объектілерде болған апаттан мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін жауапкершілік артатын мүлікті сактандырады.

Шарттық міндеттемелер

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін 49.049.831 мың теңгеге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 25.286.425 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

Компанияның инвестициялық бағдарламасы бойынша міндеттемелер

2020 жылғы қарашада Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі мен ТМРК-нің бірлескен бұйрығымен 2021-2025 жылдарға арналған инвестициялық бағдарлама бекітілді, оған сәйкес Компанияда 2021 жылдан бастап 2025 жылға дейін жалпы сомасы 214,2 миллиард теңгеге инвестициялық бағдарламаны орындау міндеттемесі бар.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық бағдарламасын орындау қалдығы 184,5 миллиард теңге құрайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

35. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Компанияның негізгі қаржылық міндеттемелері құрамына сауда және өзге де кредиторлық берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең бастысы Компанияның шаруашылық қызметіне қаржыландыруды тарту үшін қолданылады. Компанияның тікелей шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болатын сауда дебиторлық берешегі, ақша мен ақша баламалары бар.

Компания несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұратын нарық тәуекеліне бейім.

Компания басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Компанияның мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Компанияның саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай сауда операцияларын жасауды қалайтын барлық клиент, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады.

Сондай-ақ, Компанияға берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке алынады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің теңгерімдік құны болады. Компанияда несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

Компания ақша қаражаттарын, салымдарды қазақстандық банктерде орналастырады (6, 7 - ескертпелер). Компанияның басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді алып тастау мақсатында осы банктердің кредиттік рейтингін мерзімді түрде қарайды. ҚЕХС (IFRS) 9-ға сәйкес Компания кредиттік мекемелердегі қаражаттарға несиелік залалдар резервін таныйды.

Келесі кестеде «Moody's», «Fitch Ratings» және «Standard & Poor's» агенттіктерінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдары мен ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Мың теңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		2021 жылғы 31 желтоқсанға	2020 жылғы 31 желтоқсанға
		2021 жылғы 31 желтоқсанға	2020 жылғы 31 желтоқсанға		
Банктер					
«ForteBank» АҚ	Қазақстан	В+/Тұрақты	В+/Тұрақты	16.309.521	-
«Сбербанк» АҚ ЕБ	Қазақстан	ВВВ-/Тұрақты	ВВ+/Жағымды	14.740.294	-
«Қазақстанның Халық Банкі» АҚ	Қазақстан	ВВ+/Тұрақты	ВВ+/Тұрақты	12.639.252	69.205.810
«Сбербанк России» ЖАҚ	Ресей	Вaa3	ВВВ-	5.832	3.413
Жиыны				43.694.899	69.209.223

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Компания ақша қаражаттарының тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағымдары талданады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**35. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекел (жалғасы)**

Келесі кестеде 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Мың теңгемен	Сұраныс бойынша	1 жылдан кем	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	-	16.459.803	-	-	-	16.459.803
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	1.434.031	216.564	79.630	384.927	2.115.152
Жиыны	-	17.893.834	216.564	79.630	384.927	18.574.955
2020 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	-	20.944.553	-	-	-	20.944.553
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	2.049.633	1.404.906	264.618	251.585	3.970.742
Жиыны	-	22.994.186	1.404.906	264.618	251.585	24.915.295

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен көрсетілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың теңгемен	АҚШ доллары	Ресей рублі	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға			
Активтер	21.377.577	32.061	21.409.638
Міндеттемелер	25.569	7.880	33.449
2020 жылғы 31 желтоқсанға			
Активтер	30.889.191	28.373	30.917.564
Міндеттемелер	25.972	5.156	31.128

Компанияның операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін Компанияда ресми құралдар жоқ.

Келесі кестеде Компанияның салық салғанға дейінгі пайдаға (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы болуы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары, ресей рублі мен еуро айырбас бағамының болуы мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Компанияның меншік капиталына әсері аз.

Мың теңгемен	Валюта айырбас бағамының ұлғаюы/ төмендеуі	Салық салғанға дейінгі пайдаға әсер
2021 жыл		
АҚШ доллары	+13,00%	2.775.761
	-10,00%	(2.135.201)
Ресей рублі	+13,00%	3.144
	-13,00%	(3.144)
2020 жыл		
АҚШ доллары	+14,00%	4.320.851
	-11,00%	(3.394.954)
Ресей рублі	+15,00%	3.483
	-15,00%	(3.483)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**35. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Капиталды басқару**

Капиталды басқаруға байланысты Компанияның негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Компания қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту. Компания капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Компания капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аякталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияда айтарлықтай берешек сомасы болған жоқ. Компания есепті күнге берешектен асатын елеулі ақша қаражатына ие.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақша қаражаттардың, банктердегі салымдардың, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің теңгерімдік құны қаржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.

36. ЕСЕП БЕРУ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстан Республикасының Маңғыстау облысында сұйытылған табиғи газдың бөлшек сауда бағасының айтарлықтай өсуіне байланысты наразылық акциялары басталды. Бұл наразылықтар басқа қалаларға таралып, тәртіпсіздіктерге, мүліктің бүлінуіне және адамдардың өліміне әкелді. 2022 жылғы 5 қаңтарда Үкімет төтенше жағдай енгізу туралы жариялады.

Жоғарыда көрсетілген наразылықтардың және төтенше жағдай енгізудің нәтижесінде Қазақстан Республикасының Президенті салық заңнамасына өзгерістер енгізу, қаржылық тұрақтылықты қолдау шараларын енгізу, инфляция деңгейін және теңгені айырбастау бағамын бақылау мен тұрақтандыруды қоса алғанда, ықтимал шаралар туралы бірқатар жария мәлімдемелер жасады.

2022 жылғы 19 қаңтарда төтенше жағдай жойылды. Бұл оқиғалар Компанияның қызметіне айтарлықтай әсер еткен жоқ. Үкімет қабылдауы мүмкін кез-келген жаңа шаралардың Компанияның қызметіне әсерін бағалау мүмкін емес.

2022 жылдың ақпан айында Украинада басталған әскери әрекеттерге байланысты Еуропалық одақ, Америка Құрама Штаттары және басқа да елдер Ресей Федерациясына қарсы экономикалық санкцияларды күшейтіп, жаңаларын енгізді. Шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне Компания басшылығы Қазақстан Республикасының уәкілетті органдарымен және ҚМГ-мен бірге, бұл санкциялардың Компанияның қазақстандық мұнайды ресейлік құбырлары арқылы экспорттауға және/немесе ресейлік мұнайды компанияның құбырлар арқылы транзиттеуге байланысты операциялық қызметіне ықтимал әсерін бағалайды.

Бұдан басқа, геосаяси шиеленіске байланысты қор және валюта нарықтарындағы елеулі құбылмалылық, сондай-ақ негізгі әлемдік валюталарға қатысты теңге бағамының айтарлықтай төмендеуі байқалады.

2022 жылғы 5 наурызда АҚШ долларының айырбас бағамы ҚҚБ сессиясының қорытындысы бойынша 503,30 теңгені құрады.